

MASARYKOVA UNIVERZITA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií

Mezinárodní vztahy

Zahraniční politika České republiky vůči Kosovu

Bakalářská práce

Martina Dočkalová

Vedoucí práce: Hubert Smekal

UČO: 180182

Obor: MV-ZU

Imatrikulační ročník: 2005

Brno, 12. prosince 2008

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně, jen s použitím uvedené literatury.

V Brně, dne 12. prosince 2008.

.....

Martina Dočkalová

Za vedení práce, cenné rady a připomínky bych chtěla poděkovat PhD. Hubertu Smekalovi.
Za rady ohledně literatury děkuji také Václavu Štěpánkovi, Tomáši Šmídovi a Věře Stojarové.

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČTK	Česká tisková kancelář
DEU	Demokratická unie
EHS	Evropské hospodářské společenství
EU	Evropská unie
G8	Group of Eight, sdružení sedmi ekonomicky nejvyspělejších států světa a Ruska
GAERC	General Affairs and External Relations Council, Rada EU pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy
HN	Hospodářské noviny
SRJ	Svazová republika Jugoslávie
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie - Čs. strana lidová
KFOR	Kosovo Forces
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NATO	North Atlantic Treaty Organisation, Organizace Severoatlantické smlouvy (Severoatlantická aliance)
ODA	Občanská demokratická aliance

ODS	Občanská demokratická strana
OSN	Organizace spojených národů
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
RB OSN	Rada bezpečnosti OSN
STEM	Středisko empirických výzkumů
SZ	Strana zelených
UÇK	Ushtria Çlirimtare Kosovës, Kosovská osvobozenecká armáda
UNHCR	UN Refugee Agency, Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
UNMIK	United Nations Mission in Kosovo, Mise OSN v Kosovu
UNOSEK	United Nations Office of the Special Envoy for Kosovo, Kancelář zvláštního zástupce OSN pro Kosovo
US	Unie svobody

Obsah

1. Úvod	7
2. Počátky česko-kosovských vztahů	10
Proč a jak se zajímat o Kosovo?	10
Zlomový rok 1998	12
Krise se vyostřuje	15
3. Česko-kosovské vztahy během kosovské krize	16
Rozštěpená politická scéna	16
Kavanova iniciativa	19
Jak hodnotit postoj ČR během kosovské krize?	21
4. Česko-kosovské vztahy mezi lety 1999 a 2007	23
Čeští vojáci v Kosovu	24
Havel v Kosovu	26
Český podíl na poválečné rekonstrukci	26
Vztahy s Kosovem v postmiloševičovské éře	28
Hodnocení vývoje v minulém období	31
5. Česká republika a Republika Kosovo	32
Schwarzenbergův postoj ke Kosovu	34
Politická debata ohledně nové republiky	35
Vláda uznává Republiku Kosovo	37
6. Závěr	40
7. Literatura	43
Primární zdroje	43
Sekundární zdroje	46

1. Úvod

Nestává se často, že se na mapě Evropy objeví nový stát. 17. února 2008 byl v tomto ohledu výjimečný. Nezávislost na Srbsku si toho dne odhlasovalo sto devět albánských poslanců kosovského parlamentu¹ a v odpoledních hodinách toho samého dne potom Kosovarové (jak si říkají kosovští Albánci, aby se odlišili od Albánců ostatních) vyhlásili Republiku Kosovo. Tuto novou republiku k dnešnímu dni (1. prosince 2008) uznalo 52 světových států, včetně České republiky (dále ČR).²

Myslím si, že uznání nového státu, natožpak natolik kontroverzního jako je Kosovo, si zaslouží pozornost. Vznik Republiky Kosovo mne zaujal natolik, že bych se ráda vztahy ČR s touto oblastí zabývala přímo ve své bakalářské práci. Mé ambice ovšem nejsou malé. Ráda bych zjistila, jak se vyvíjely vztahy mezi ČR a Kosovem ještě předtím, než se Kosovo stalo samostatným státem, přičemž přede mnou toto téma a v takovém rozsahu ještě nikdo nezpracovával. K vybranému tématu neexistuje prakticky žádná ucelená sekundární literatura. I díky tomu bude tento text postaven především na práci s primárními zdroji a novinovými články. Studovat budu vládní prohlášení, dokumenty ministerstva zahraničí a také česká média (rozhovory s tvůrci zahraniční politiky a zprávy o konkrétních krocích ČR vůči Kosovu). Protože jsem z pochopitelných důvodů nemohla sledovat všechna česká média najednou, vybrala jsem si jedno (Hospodářské noviny), které bude tvořit informační páteř mé práce. Pro dokonalé pokrytí kosovské krize ovšem budu pracovat až s pěti mediálními zdroji.

Pro další postup jsem si zvolila dvě hlavní hypotézy. Tou první je, že **Politika České republiky vůči Kosovu nekopírovala vždy rozhodnutí západních velmocí**. Tuto hypotézu bych ráda prozkoumala v polemice, proti některým prohlášením současného ministra zahraničí ČR Karla Schwarzenberga, který ve věci uznání Republiky Kosovo řekl například že: „*Počkáme na evropské mocnosti a na to, zda se vláda v Prištině bude chovat slušně, a pak to Kosovu také hodíme.*“³ Nebo že „*Kosovo není věcí, kde bychom sami měli hrát aktivní roli, na to jsme příliš malí páni.*“⁴ Chtěla bych proto zjistit, jestli byla oficiální rozhodnutí ČR spíše pro-

---

¹ *Kosovo vyhlásilo nezávislost* (<http://www.novinky.cz/clanek/133391-kosovo-vyhlasilo-nezavislost.html>).

² ČR Republiku Kosovo uznala 21. 5. 2008. Viz *Countries that have recognized or Announced the recognition of Republic of Kosova* (<http://www.kosovothanksyou.com/>). Kosovo také uznalo 22 zemí EU, nejnověji (28. 11. 2008) i Slovensko.

³ *Uznání? Nebudeme otálet*, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

⁴ Tamtéž.

duktem vlastní analýzy situace či spíše snahou zařadit se na stranu nějakého silného státu či seskupení silných států, tak jak naznačil Schwarzenberg.

Druhou hypotézou je tvrzení, že **Česká zahraniční politika vůči Kosovu se vyvíjela v závislosti na aktuální vnitropolitické situaci v ČR**. Tj. že na její formování se výraznou měrou podílela vládnoucí strana (či vládní koalice). Z tohoto důvodu bych se ráda podrobněji podívala na stanoviska jednotlivých reprezentativních složek ČR vůči Kosovu, v minulosti i dnes.

Výzkumné otázky jsem si konečně stanovila takto:

- I. Jak vypadala česká zahraniční politika vůči Kosovu před rokem 1998/9 a jak v době krize?
- II. Přišel nějaký český představitel s návrhem na statut Kosova? S jakým? Jaký měl tento návrh dopad?
- III. Lišila se za kosovské krize rétorika reprezentantů ČR směrem dovnitř a vně státu?
- IV. Jak vypadala česká zahraniční politika vůči Kosovu po krizovém roce 1999?
- V. Jak reagovali představitelé ČR na eskalaci kosovské krize a vyvíjel se jejich postoj nějak?
- VI. Jak se lišil postoj reprezentativních složek ČR (prezident, vláda, ministr zahraničí, parlamentní politické strany) ke kosovské krizi?
- VII. Jak se lišil postoj reprezentativních složek ČR (prezident, vláda, parlamentní politické strany) k vyhlášení kosovské nezávislosti v roce 2008.

Výzkumné otázky I. – IV. se vztahují k první hypotéze. Pomocí první výzkumné otázky se nejdříve pokusím zjistit, jak vypadala česká zahraniční politika vůči Kosovu před kosovskou krizí. Poté budu studovat, jak se tato politika vyvíjela během krize samotné (II. – III.) a po ní (IV.). V druhé polovině výzkumných otázek (V. – VII.) se budu snažit potvrdit či vyvrátit svou druhou hypotézu. Zaměřím se na postoje české legislativní a exekutivní reprezentace vůči zvolenému regionu.

V mém zkoumání existují dva zásadní časové milníky. Rok 1998/1999 (kosovská krize) a 2008 (vyhlášení kosovské nezávislosti). Na vztahy před prvním vytyčeným milníkem se podívám jen letmo, převážně z kontextuálních důvodů. Těžiště mé práce se bude nacházet mezi lety 1998 a 2008.

Co se ujasnění hlavních pojmů týče. V této práci budu používat název Kosovo, který je vnímán jako neutrální. Je kompromisem mezi srbským názvem Kosovo a Metohije a albánským Kosova.⁵ Píšu-li o české zahraniční politice, míním tím zahraniční politiku samostatné České republiky, která vznikla k 1. lednu 1993.

Přes veškerou snahu o objektivitu bude jistě i má práce podléhat různým problémům sociálně-vědného zkoumání. Předmět této bakalářské práce (zahraniční politika) i její dva hlavní aktéři (ČR a Kosovo) se dynamicky vyvíjejí, a proto mohou být výpovědi o jednání a usuzování aktérů mezerovité. Úsilí o to, zabývat se úzce vymezenou zahraniční politikou ČR vůči Kosovu, bez ohledu na zahraniční politiku ČR v celé její šíři, také může vést k určitému zkreslení. Stejně tak si myslím, že nemusí být v mých silách vystopovat úplně každý důležitý zdroj.

---

⁵ Prtina, S.: *Zahraniční a bezpečnostní politika Srbska a Černé Hory* in Smekal, H. – Stýskalíková, V. (eds.): *Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*. Brno, Masarykova univerzita 2004, s. 41.

2. Počátky česko-kosovských vztahů

Mluvíme-li o česko-kosovských vztazích, je na začátek určitě třeba uvést, proč by se Česká republika o tento malý region (dnes už stát) vlastně měla zajímat. Nejzjevnější odpovědí na tuto jednoduchou otázku je číslo: 900. Přibližně tolik kilometrů je totiž Česká republika vzdálena od Kosova. Právě od toho Kosova, o kterém se mnohde⁶ můžete dočíst jako o jednom z nejzávažnějších politických problémů přelomu tisíciletí. Česká republika se zkrátka o oblast, které představuje natolik nebezpečné ohnisko potenciálního konfliktu a kde dodnes působí nemalé množství českých vojáků i civilních pracovníků, nemá možnost nezajímat.

Proč a jak se zajímat o Kosovo?

Na otázku Kosova je také třeba se dívat v širším, celobalkánském úhlu pohledu. O uhašení posledního ohniska napětí na Balkáně mají eminentní zájem největší zahraniční partneři ČR: EU a USA.⁷ Ale stabilní Balkán je samozřejmě důležitý i pro samotnou ČR a to z mnoha důvodů:

- Jedním z nich je *bezpečnost*. Existence nestabilní oblasti na Balkáně, který se nachází pouze několik set kilometrů od jejích hranic, určitě ČR nemůže nijak prospět.⁸
- Země jihovýchodní Evropy pro Českou republiku představují také potenciální *odbytiště*.⁹ Ve vzájemné obchodní výměně totiž dlouhodobě přetrvává značný přebytek českého vý-

---

⁶ Viz například Stojarová, V.: *Otázka kosovská v širším pojetí bezpečnosti* in Štěpánek, V. (ed.): *Současné Srbsko - politika, kultura, Evropská unie*, Brno, Ústav slavistiky 2007, s. 124-125. Také v knize Stýskalíková, V. – Smekal, H. (eds.): *Zahraníční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*, Brno, Politologický ústav 2004 je na straně 214 možné se dočíst, že nedořešený status Kosova by mohl mít vliv jak v užším regionálním kontextu, tak i v celoevropském s přímým vlivem na ČR.

⁷ Tesař, F.(2005): *Otázka řešení statusu Kosova*, on-line text (<http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=21257>).

⁸ Při kosovské krizi ČR řešila kupříkladu dilema jak se vypořádat s velkým nárůstem počtu nelegálních migrantů (v roce 1998 jich bylo přes 45 tisíc). Viz např.: *Hranici loni přešel rekordní počet běženců*, Mladá fronta Dnes, 16. 1. 1999. Evropa se také v minulosti potýkala s kosovským organizovaným zločinem. V knize Smolík, J. – Šmíd, T. – Vaňura, V. (eds.): *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*, Brno, Masarykova univerzita 2007 na straně 165 stojí, že albánsko-kosovské „kriminální impérium“ do značné míry kontroluje dění na scéně organizovaného zločinu v celé Evropě.

⁹ Například dopravních prostředků, stavebních a zemědělských strojů nebo strojů na výrobu elektřiny. Viz *Perspektivy české spolupráce na západním Balkánu* (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/statni-podpora-exportu/ceska-spoluprace-zapadni-balkan/1000485/48651/>). České firmy se zde úspěšně angažují na trhu s potravinářskými technologiemi, společnost ČEZ v Kosovu bude stavět tepelnou elektrárnu. Viz *Nechtěně-chtěné Kosovo? Co nabízí našemu obchodu*, Hospodářské noviny, 17. 4. 2008.

vozu nad dovozem.¹⁰ Kosovo se pro české firmy také může stát lákavou *investiční půdou*.¹¹

- V neposlední řadě jsou to také tradiční *politické vazby* ČR k balkánskému regionu, které mají své kořeny už v éře rakousko-uherské monarchie.¹² Díky v minulosti bezproblémovým a přátelským vztahům má jméno České republiky na celém Balkáně dosud dobrý zvuk.¹³ Balkán se tak pro ČR může stát vítanou příležitostí jak zvýšit diplomatickou prestiž.¹⁴ A to například využitím svého potenciálního vlivu v konfliktech, mezinárodních pracovních skupinách v rámci EU¹⁵ nebo pomocí vybudování bloku spřátelených (nejen) balkánských zemí.¹⁶

Filip Tesař ve své studii *Otázka řešení statutu Kosova* rozděluje přístupy české zahraniční politiky vůči Kosovu dle míry politických ambicí. Malé ambice podle něj znamenají rezignaci ČR na aktivní politiku a připojení se buď ke společné politice EU, určitému názorovému bloku nebo významnému spojenci. Střední ambice zase představují aktivní politiku, která by byla vedena především na obranu vlastních českých zájmů. Střední ambice by měly být provázeny spojením se zeměmi, které mají s ČR na Balkáně nejvíce společných zájmů (Německo, Rakousko, Maďarsko, Slovinsko a Slovensko, případně i USA). Ideální by podle něj tato spolupráce byla na úrovni jednotlivých resortů (zahraničí, obrany a vnitra). Velké ambice, které

---

¹⁰ Tesař, F.: *Česká zahraniční politika před vstupem do Evropské unie a Balkán* in Pick, O. – Handl, V. (eds.): *Zahraniční politika České republiky 1993 – 2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2004, s. 115.

¹¹ Investice na Balkáně obecně mohou být zajímavé například díky finanční podpoře ČR i EU. V rámci přípravy exportní strategie ČR na období 2006–2010 zařadilo ministerstvo průmyslu a obchodu hned tři balkánské země (Srbsko, Černou Horu a Chorvatsko) mezi země prioritního významu. Viz *Exportní strategie České republiky pro období 2006–2010*, on-line text (<http://www.mpo.cz/dokument52127.html>).

¹² Št'ouračová, J. *Česká republika a balkánský region* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 89.

¹³ Tesař, F.: *Česká zahraniční politika před vstupem do Evropské unie a Balkán* in Pick, O. – Handl, V. (eds.): *Zahraniční politika České republiky 1993 – 2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2004, s. 115. Tesař také píše, že k dobré percepci ČR na Balkáně pomáhá i její neutralita. Otázkou ovšem je, zda tento neutrální postoj není paradoxně spíše důsledkem chybějící celkové koncepce vůči tomuto regionu.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Díky tradičně dobrým vztahům s Balkánem by se ČR například mohla stát patronem integračního úsilí Srbska či Bosny a Hercegoviny. Těmto zemím může nabídnout především své vlastní zkušenosti s integrací (harmonizace legislativy), s transformací ekonomiky a také zastání na půdě EU. Viz Stach, S.: *Rozvojová spolupráce České republiky* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 119.

¹⁶ Viz PPC 13. Například v souvislosti s česko-řeckou mírovou iniciativou prohloubila ČR svou spolupráci s Řeckem (ačkoli Kavanova iniciativa sama o sobě úspěšná nebyla, vedla k určitému posílení řecko-českých vztahů a také například k otevření obchodní kanceláře v Soluni, jejímž úkolem je koordinovat postup českých a řeckých firem usilujících o účast na poválečné obnově Balkánu – viz *Obnova Balkánu je pro české firmy lákavá*, *Hospodářské noviny*, 8. 9. 2000). V rámci působení v KFOR ČR také spolupracovala se Slovenskem (společný česko-slovenský prapor při KFOR – viz dále).

předpokládají aktivní přístup české vlády, by zase znamenaly snahu aktivně vstoupit do řešení kosovské otázky, včetně řešení mezinárodněprávního statusu Kosova.¹⁷

Zahraníční politika ČR prošla všemi z těchto Tesařových „měř“ ambicí. Jak ale později uvidíte, nejtypičtěji se její sebevědomí vůči Kosovu drželo na hranici ambic malých až středních. V prvních dvou třetinách devadesátých let to platilo obzvláště, neboť Balkán v té době nepatřil mezi prioritní oblasti zájmu České republiky, jejíž zahraniční politika se po vzniku samostatného českého státu musela především zabývat o konsolidaci vztahů s okolními zeměmi a o nalezení svého nového místa ve změněném světě. Její síly byly hned od roku 1993 namířeny k úsilí o co nejrychlejší vstup do NATO a EHS.

Tomuto stavu odpovídá i zájem českých médií. Od ledna 1993 do ledna 1998 není v databázi České tiskové kanceláře (ČTK) o Kosovu ani jediná zmínka. Podobný stav existuje také ve vládním archivu, podle něhož se Kosovo dostalo poprvé na jednání vlády až v červnu 1998.¹⁸

Zlomový rok 1998

V souvislosti se začátkem srbských represí vůči kosovským Albáncům se ale situace začala měnit. Na přelomu února a března 1998 tehdejší prezident Svazové republiky Jugoslávie (SRJ)¹⁹ Slobodan Milošević poprvé poslal do Kosova armádu, aby zastavil aktivity radikální Kosovské osvobozené armády (Ushtria Çlirimtare Kosovës, UÇK).²⁰ Tato organizace se na území Kosova snažila vést guerillovou válku, ale nedisponovala tehdy ani jednotným velením a ani zásobováním. Většinu prostředků na svůj provoz si tak získávala loupením.²¹ Srbové na guerillovou válku kosovských Albánců zareagovali ničením celých vesnic a vyháněním lidí z nich, čímž se mimo svůj domov postupně ocitly desetitisíce lidí. EU od března 1998

---

¹⁷ Viz PPČ č. 7.

¹⁸ Viz Činnost vlády

(http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/search.cs?SearchView&Query=kosovo&SearchOrder=4&SearchWV=TRUE).

¹⁹ SRJ vznikla už v dubnu 1992 jako federace Srbska a Černé hory. V únoru 2003 byla SRJ nahrazena volnou konfederací států nově pojmenovaného jako Srbsko a Černá Hora. Viz Pelikán, J.: *Dějiny Srbska*. Praha, Lidové noviny 2005, s. 527 a 552. V červnu 1996 se Černá Hora osamostatnila. Viz *Černá Hora vyhlásila nezávislost*, Hospodářské noviny, 5. 6. 2006.

²⁰ UÇK – radikální odbojová organizace kosovských Albánců. Vznikla už roku 1993, ale do roku 1996 zůstávala v anonymitě. Ve známost nejdříve vešla jako teroristická skupina, protože mezi lety 1996-97 se projevovала především atentáty na nejrůznější srbské prominenty. Podíl na této její percepci měl i fakt, že velká část peněz na financování této organizace pocházela z obchodu s drogami. Viz Prtina, S.: *Zahraníční a bezpečnostní politika Srbska a Černé Hory* in Smekal, H. – Stýskalíková, V. (eds.): *Zahraníční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*. Brno, Masarykova univerzita 2004, s. 43 a Hradečný, P.: *Kosovo: zdroje a cesty konfliktu*, Mezinárodní politika, roč. 23, č. 6, 1999, s. 20.

²¹ Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006, s. 100.

stupňovala tlak na Miloševiče, aby armádu stáhl, a hrozila sankcemi,²² které schvalovala postupně v několika vlnách.

K těmto sankcím se ČR postavila jednotně. České ministerstvo zahraničí řeklo, že je to odpovídající krok, kterým EU reaguje na eskalaci bojů v Kosovu a útoky vůči civilnímu obyvatelstvu.²³ Také ministerstvo průmyslu a obchodu vyjádřilo připravenost (kvůli snaze ČR začlenit se do EU) tyto sankce následovat.²⁴ 11. června 1998 potom Senát stáhl ze svého programu návrh dohody o vzájemné podpoře a ochraně investic s SRJ, což mělo stejný efekt, jako kdyby ji odmítl: nově připravená dohoda se prozatím odložila na neurčito.²⁵ V ten samý den se ministerstvo zahraničí rozhodlo oficiálně podpořit sankce EU vůči SRJ.²⁶

Když se ale v červnu 1998 začalo hovořit o případném vojenském zásahu NATO v Jugoslávii²⁷ a když na podzim 1998 plán útok dostával jasnější kontury. Začínala se česká politická scéna v otázce Kosova štěpit.

V říjnu 1998 začal vyvíjet samostatnější kosovskou iniciativu prezident (1993–2003) Václav Havel, který později výraznou měrou vyvažoval nerozhodný postoj české vlády i parlamentu. Na setkání střeoevropských prezidentů ve Vídni Havel vyzval mezinárodní společenství k široce založené mocenské akci, která by přivedla všechny strany k jednacímu stolu. Přípravovaný útok NATO by podle Havla měl být pouze znamením „*že si nikdo nemůže dělat z mezinárodního společenství blázny*.“²⁸ Na jednání o Kosovu se podle něj měla podílet také Albánie a Makedonie.²⁹ O několik dní později Havel vyjádřil přesvědčení, že by ČR s případným

---

²² *Ministři EU podpořili sankce vůči Jugoslávii*, ČTK, 13. 3. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>). Bylo schváleno například embargo na dovoz zbraní, omezení udělování víz pro jugoslávské diplomaty nebo zákaz zahraničních investic do Srbska a zmrazení jeho aktiv v členských zemích EU. Viz *České ministerstvo zahraničí: Nové sankce EU vůči Srbsku chápeme*, ČTK, 9. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²³ Tamtéž.

²⁴ *MPO: Čeští investoři jsou vůči SRJ velmi opatrní*, ČTK, 9. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²⁵ *Senát kvůli Kosovu odmítl dohodu o ochraně investic s Jugoslávii*, ČTK, 11. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²⁶ *Praha se připojuje k deklarovanému protisrbskému postoji EU*, ČTK, 11. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²⁷ *EU je pro další sankce, vojenský zásah jen se souhlasem RB*, ČTK, 15. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²⁸ *Na pozadí rozšiřování EU řešilo šest prezidentů situaci v Kosovu*, 12. 10. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

²⁹ *Havel vyzval k široce založené mezinárodní akci*, Hospodářské noviny, 13. 10. 1998.

zásahem NATO měla nejen souhlasit, ale také se do něj aktivně zapojit a vzít na sebe „svůj podíl spoluodpovědnosti za svět.“³⁰

Ostatní představitelé ČR ale už tehdy nebyli ochotni se na pozemních operacích aliance v Kosovu podílet jinak než vysláním humanitární mise.³¹ Náčelník generálního štábu armády ČR, Jiří Šedivý, tehdy sice uvedl, že česká armáda je připravena se zúčastnit možné akce NATO v Kosovu, pokud k ní ČR bude přizvána a toto přizvání přijme. Ministr obrany (1998) Michal Lobkowicz ale doplnil, že jakákoliv účast ČR by byla velmi omezená, protože by musela odpovídat finančním a vojenským možnostem země.³²

Při říjnové debatě v parlamentu ministr zahraničí (1998–2002) Jan Kavan (ČSSD) obhajoval záměr NATO zakročit v Kosovu vojenskou silou. ČR se dle něj měla zapojit vysláním polní nemocnice a umožněním přeletů letounů aliance přes své území. Místopředsedovi zahraničního výboru sněmovny Jiřímu Paynemu (ODS) se však nelíbilo příliš „velmocenské“ řešení krize.³³ Poslanci si nakonec vyžádali analýzu mezinárodněprávních stanovisek na krytí eventuální vojenské akce v Kosovu a materiál o případných zahraničněpolitických rizicích spojených s chystaným zásahem. Lubomír Zaorálek (ČSSD), předseda zahraničního výboru chtěl také zjistit názory ostatních zemí – nejen členů Rady bezpečnosti či NATO, ale i Polska, Maďarska a států jihovýchodní Evropy.³⁴

V prosinci 1998 přijel do Prahy jeden z čelních představitelů kosovských Albánců Ibrahim Rugova.³⁵ Jeho úsilí o získání podpory pro nezávislost Kosova se však v Praze neseťkalo s velkým úspěchem. Jak místopředseda vlády (1998–1999) Egon Lánský (ČSSD), tak zvláštní zpravodaj OSN pro otázky lidských práv v bývalé Jugoslávii Jiří Dienstbier po setkání s Rugovou zdůraznili nedělitelnost Jugoslávské svazové republiky, k níž Kosovo náleží. Václav Havel, ačkoli ocenil Rugovovu umírněnost, dával v případě Kosova přednost široké autonomii.³⁶

---

³⁰ ČR by se měla podílet na zásahu, *Hospodářské noviny*, 14. 10. 1998.

³¹ Premiér Zeman by do Kosova vyslal polní nemocnice z ČR, *Hospodářské noviny*, 8. 10. 1998.

³² Generál Šedivý: Armáda je připravena zúčastnit se akce v Kosovu, *ČTK*, 16. 6. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

³³ Kavan obhajuje postup NATO v Kosovu, *Hospodářské noviny*, 9. 10. 1998.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Předák kosovských Albánců Rugova přilétá dnes na návštěvu Prahy, *ČTK*, 16. 12. 1998 (<http://ib.ctk.cz/infobanka/>).

³⁶ Rugova s hledáním podpory pro nezávislost Kosova neuspěl, *Hospodářské noviny*, 18. 12. 1998.

Krise se vyostřuje

Milošević stáhl na konci roku 1998 své vojáky z Kosova. Na uvolněné pozice se ale rychle vrátila UÇK, nově vyzbrojená a lépe organizovaná. Na začátku roku 1999 UÇK vystupňovala své útoky tak, že srbská armáda znovu vstoupila do Kosova.³⁷ 15. ledna potom došlo ve vesnici Račak k zabití 45 Albánců, které pobouřilo světovou veřejnost. Václav Havel v reakci na něj vyzval k uspořádání konference o Kosovu pod patronací EU.³⁸

Jednání o Kosovu se nakonec uskutečnilo (ačkoli ne z Havlovy iniciativy) ve francouzském Rambouillet.³⁹ Obě znesvářené strany v této dohodě měly udělat velké kompromisy: kosovští Albánci by se vzdali svých nároků na samostatnost a Srbové by povolili přítomnost cizích vojsk na svém území. Albánci nakonec smlouvu podepsali, Srbové nikoli. 24. března 1999 tak začala letecká kampaň NATO proti SRJ.⁴⁰

---

³⁷ Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006, s. 100.

³⁸ *Z Pražského hradu zní apel svolat konferenci o Kosovu*, Hospodářské noviny, 19. 01. 1999.

³⁹ Pelikán, J.: *Dějiny Srbska*, Praha, Lidové noviny 2005, s. 545.

⁴⁰ Hradečný, P.: *Kosovo: zdroje a cesty konfliktu*, Mezinárodní politika, roč. 23, č. 6, 1999, s. 21.

3. Česko-kosovské vztahy během kosovské krize

Většina českých politiků až do poslední chvíle dávala přednost mírovému řešení situace v Kosovu.⁴¹ Ještě v předvečer letecké kampaně (tj. 23. března) zasedla Bezpečnostní rada států a v telegramu vyzvala Slobodana Miloševiče, aby co nejdříve obnovil jednání o Kosovu. Podle premiéra (1998–2002) Miloše Zemana by měl být ozbrojený zásah pouze prostředkem k zahájení jednání, nikoli cílem. Přičemž uvedl, že: „*Nezávislé Kosovo je ekonomický a politický nesmysl.*“⁴²

Rozštěpená politická scéna

Názory na použití síly proti SRJ se nelišily ani tak dle politických stran (snad s výjimkou KSČM, jejíž všichni členové byli proti), ale spíše podle jednotlivých osobností. Za útok, coby jediné a poslední možná řešení se postavil Václav Havel,⁴³ Michael Žantovský (v letech 1996–2002 senátor za ODA) nebo poslanci Jan Zahradil (ODS)⁴⁴ a Petr Nečas (ODS).⁴⁵ Podporu kampani vyjádřila také většina členů Unie svobody a KDU-ČSL. Slyšet byl zejména Cyril Svoboda (KDU-ČSL), který argumentoval nutností dodržení spojeneckých závazků vyplývajících z našeho členství⁴⁶ v NATO.

Premiér Zeman se k otázce vojenského útoku na Jugoslávii stavěl zdrženlivě.⁴⁷ Vyjádřil politování nad tím, že se krizi nepodařilo vyřešit diplomaticky.⁴⁸ Před novináři ale zapomněl zmí-

---

⁴¹ V analýze postojů ČR, kterou zpracovali Jaroslav Lenert a Josef Pravec pro HN se však můžeme dočíst něco jiného: „*Vláda sice předem schválila konání útoků, ale ještě několik hodin před začátkem bombardování nejvyšší ústavní činitelé vyzvali Slobodana Miloševiče k obnovení jednání. (...) Několik dní také žádný odpovědný činitel nedokázal říci, kdo o souhlasu rozhodoval.*“ Viz *Kabinet vůči NATO své závazky plnil*, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

⁴² *Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání*, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999. Srov. *Ministři doufají v obnovu jednání*, Mladá fronta Dnes, 25. 3. 1999.

⁴³ Ačkoli Václav Havel ještě začátkem března 1999 chtěl uspořádat mezinárodní konferenci, jejímž úkolem by bylo mírové řešení konfliktu, v okamžiku zahájení náletů, okamžitě vyjádřil plnou podporu NATO a stal se tak jedním z předních obhájců náletů, které považoval za spravedlivý zásah na ochranu lidských práv. Viz Latawski, P.: *The Kosovo crisis and the evolution of post-Cold War European security*, New York, Manchester University Press 2003, s. 163. Havel po začátku náletů prohlásoval, že „*Zásahy vojsk NATO jsou sice krajním, ale v dané situaci nezbytně nutným řešením, jak zabránit ničení lidských životů a utrpení.*“ Viz *Řekli o zásahu*, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999. Nebo, že „*Nechápu současné útoky jen jako reakci na poslední dění v Kosovu, ale také na mnohaleté jednání Miloševičova režimu, který měl přímý podíl nebo stál v pozadí většiny konfliktů v bývalé Jugoslávii.*“ Viz *Čeští politici akci jasně nepodpořili*, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999.

⁴⁴ *Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání*, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999.

⁴⁵ *Nečas: NATO nemělo na výběr*, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

⁴⁶ Od 12. 3. 1999. Viz *Naše cesta do NATO* (<http://www.nato.cz/rozsir/proces.html>).

⁴⁷ Hrabálek, M.: *Prezident jako aktér zahraniční politiky* in Kořan, M. – Hrabálek, M. (eds.): *Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces*, Brno, Mezinárodní politologický ústav 2007, s. 34.

nit, že s bombardováním souhlasil už několik dní před tím, než začalo.⁴⁹ Svůj zdrženlivý postoj k náletům obhajoval takto: „*Jsme povinni postupovat tak, abychom na jedné straně dodrželi závazky našeho členství v NATO a na druhé straně se nepasovali do role primitivních troglodytů, kteří se domnívají, že všechno vyřeší bomby.*“⁵⁰ Osobně tedy s útoky nesouhlasil, ale uvědomoval si nové povinnosti ČR jako člena NATO.

Podobný postoj zastával i ministr zahraničí Kavan. Operaci NATO obhajoval v tom smyslu, že mezinárodní právo umožňuje reagovat na humanitární katastrofy, které je potřeba odvrátit. Zdůraznil však, že vláda dává přednost politickému mírovému řešení před vojenským a proto se ČR, přestože je členem NATO, se operace v Jugoslávii neúčastní.⁵¹ Novinářům ale také řekl, že „*Představu, že bychom sedm dní po vstupu do NATO mohli využít práva veta a zablokovat rozhodnutí, ke kterému NATO dospělo po mnohaměsíčních pečlivých analýzách, považují za naivní.*“⁵²

Nepřehledná byla i situace uvnitř dvou největších parlamentních stran. Poslanec Vladimír Laštůvka (ČSSD) otevřeně tvrdil, že nálety nic nevyřeší.⁵³ Proti myslí mu bylo i to, že jde o útok bez mandátu OSN.⁵⁴ Senátor za ČSSD Ivan Havlíček zase pochyboval nad tím, že byly vyčerpány všechny cesty k pokojnému vyřešení situace.⁵⁵ Přestože Zemanova vláda ČSSD s bombardováním Jugoslávie nakonec vyslovila souhlas, 341 účastníků (více než polovina) sjezdu sociální demokracie poslalo dopis jugoslávskému velvyslanci v Praze, v němž „*litují agrese NATO*“. Paradoxně však sjezd jako celek dosavadní postup vlády podpořil.⁵⁶

Situace v ODS byla ještě o něco komplikovanější. Média dokonce hovořila o krizi strany. Protože zatímco mnozí představitelé ODS (jak bylo řečeno výše) akci otevřeně podporovali,

---

⁴⁸ Čestí politici akci jasně nepodpořili, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999. Srov. *Jen málo politiků má na zásah NATO jasný názor* Lidové noviny, 26. 3. 1999.

⁴⁹ „*Vzhledem k tomu, že celá záležitost (...) vyžadovala rozhodnutí v intervalu dvaceti až třiceti minut, po konzultaci s ministrem zahraničí jsem se rozhodl tak, jak jsem rozhodl, a to v sobotu 20. března odpoledne s tím, že jde o útoky na ryze vojenské, nikoli civilní cíle a že se jedná o ty vojenské akce, které mají zabránit humanitární katastrofě,*“ prohlásil Zeman. *O souhlasu rozhodl Kavan se Zemanem*, Mladá fronta Dnes, 30. 3. 1999.

⁵⁰ *O souhlasu rozhodl Kavan se Zemanem*, Mladá fronta Dnes, 30. 3. 1999.

⁵¹ *Kavan: Bezpečnost ČR není ohrožena*, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

⁵² *O souhlasu rozhodl Kavan se Zemanem*, Mladá fronta Dnes, 30. 3. 1999.

⁵³ *Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání*, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999.

⁵⁴ *Laštůvka: Jde o útok bez mandátu OSN*, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

⁵⁵ *Řekli o zásahu*, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999.

⁵⁶ *Kavan: Pozemní operaci vláda nechce*, Hospodářské noviny, 12. 4. 1999.

jiní reagovali opatrně (například poslanec Vlastimil Tlustý prohlásil, že NATO „asi ví, co dělá“)⁵⁷ a další členové strany byli výrazně proti. Kupříkladu poslanec Miroslav Macek⁵⁸ nebo předseda ODS (a mezi lety 1998–2002 předseda PSP ČR) Václav Klaus, který z osobních důvodů favorizoval Srbsko.⁵⁹ Klaus pro Mladou frontu uvedl, že je vojenským řešením krize v Kosovu hluboce zklamán.⁶⁰ Velice kontroverzní bylo jeho pozdější tvrzení, že dramatický odsun kosovských Albánců iniciovaly útoky NATO.⁶¹

Přes neshody na řešení krize, schválila 24. března 1999 česká Poslanecká sněmovna, těsně po odstartování náletů, vyslání už dříve diskutované polní nemocnice. Pro byli všichni přítomní zástupci ODS, US a KDU-ČSL a většina sociálních demokratů, proti byli všichni komunisté. Senátoři vyslání nemocnice odsouhlasili již 10. března.⁶² Prošlo i vyslání vojenského dopravního letounu An-26.⁶³

K určitému sjednocení rozštěpené české politické scény došlo těsně před dubnovým summitem NATO ve Washingtonu.⁶⁴ Účast české delegace na tomto summitu přiměla nejvyšší státní politiky poněkud sjednotit názory i na aktuální vývoj v Jugoslávii.⁶⁵ 22. dubna 1999 schválil Parlament ČR povolení k využití českých letišť leteckými silami aliance,⁶⁶ a umožnil tranzit vojsk NATO přes naše území. Ve sněmovně návrh podpořilo 145 ze 181 přítomných poslanců, v Senátu 57 ze 71 senátorů. Obě komory navíc – aniž o to kabinet žádal – vyjádřily plnou podporu akcím NATO v Jugoslávii.⁶⁷

---

⁵⁷ Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání, *Hospodářské noviny*, 25. 3. 1999.

⁵⁸ Macek je proti bombardování, *Hospodářské noviny*, 29. 3. 1999.

⁵⁹ Tesař, F.: *Česká zahraniční politika před vstupem do Evropské unie a Balkán* in Pick, O. – Handl, V. (eds.): *Zahraněční politika České republiky 1993 – 2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2004, s. 118.

⁶⁰ Čeští politici akci jasně nepodpořili, *Mladá fronta Dnes*, 26. 3. 1999.

⁶¹ „Pokud důsledkem bombardování bylo drastické chování Srbů, pak je to výsledek, který si snad nikdo nemohl přát,“ uvedl Klaus v rozhovoru pro *Lidové noviny*. Viz Klaus: *Za odsun Albánců může NATO*, *Lidové noviny*, 8. 4. 1999.

⁶² *Nemocnice může do Makedonie*, *Hospodářské noviny*, 25. 3. 1999.

⁶³ *Východisko: Generální usnesení*, *Týden*, 29. 3. 1999.

⁶⁴ Konal se mezi 23. a 25. dubnem 1999. Viz Washington Summit (<http://www.nato.int/docu/update/1999/0421e.htm>).

⁶⁵ *Politici v otázce Kosova „sladili noty“*, *Hospodářské noviny*, 14. 4. 1999. Srov. *Zeman sladil „kosovské“ noty s Klausem a Havlem*, *Lidové noviny*, 14. 4. 1999.

⁶⁶ Vláda již dříve (2. dubna) schválila využití českého vzdušného prostoru leteckými silami Aliance. Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006, s. 132.

⁶⁷ *Senát a sněmovna požechnaly postoji vlády k NATO*, *Mladá fronta Dnes*, 22. 4. 1999. Návrh o plné podpoře akcím NATO o několik dní dříve parlamentem neprošel, viz *Parlament plně nepodpořil akce Severoatlantické aliance*, *Mladá fronta Dnes*, 15. 4. 1999 a *ČSSD a ODS zablokovaly vyjádření plné podpory NATO*, *Lidové noviny*, 15. 4. 1999.

Summit,⁶⁸ který nakonec vedl k zesílení a rozšíření bombardování i na vlastní srbské území však mnohé české politiky zklamal. „*Názor typu zesílit bombardování a zavést embargo na ropu – to se mi zdá [jako] názor trochu slabý,*“ uvedl Klaus.⁶⁹

Na summitu se hovořilo také o případné pozemní vojenské operaci v Kosovu. Prezident Havel pro pozemní akci neváhal nabídnout české vojáky.⁷⁰ Jeho rozhodná nabídka se ale opět na české politické scéně nesečkala s pochopením. Jeho slova téměř okamžitě vyvrátil ministr Kavan s tím, že česká vláda by pro „klasickou invazi“ (za níž označil vstup armád aliance na území Jugoslávské svazové republiky bez jejího souhlasu či bez podepsání příměří nebo politické dohody) bojové jednotky neposkytl.⁷¹ Proti účasti českých vojáků v pozemní misi byl i premiér Zeman a většina českých politiků.⁷²

Kavanova iniciativa

Určitou samostatnou iniciativu pro řešení kosovské krize začal od přelomu dubna a června 1999 vyvíjet ministr zahraničí Jan Kavan. 29. dubna 1999 jednal Kavan o svých představách na řešení krize v Paříži s francouzským ministrem zahraničí Hubertem Védřinem. Do tisku se potom dostalo, že francouzská vláda na Kavanovy návrhy zareagovala příznivě a že pokud další jednání s dalšími zeměmi dopadnou podobně, vystoupí se svým plánem na veřejnost.⁷³ Teprve 2. května Kavan svůj plán konzultoval s prezidentem Havlem, který podle všeho nebyl jednoznačně proti,⁷⁴ nicméně význam mírové iniciativy české diplomacie nepřeceňoval. „*Takových námětů existuje více v různých členských zemích aliance,*“ uvedl Havel pro HN.⁷⁵

---

⁶⁸ Východiska Washingtonského summitu viz Stanovisko ke Kosovu (<http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?id=6345&ido=6707&idj=1&amb=1&ParentIDO=218>).

⁶⁹ *Klausovi se nelíbí závěr summitu*, Hospodářské noviny, 27. 4. 1999.

⁷⁰ *Summit: Havel nabídl české vojáky pro Kosovo*, Lidové noviny, 24. 4. 1999.

⁷¹ *Kavan: Nemáme potíže s Kosovem*, Mladá fronta Dnes, 26. 4. 1999 a *Prezident Havel a vláda si opět nerozumějí ohledně Kosova*, Mladá fronta Dnes, 28. 4. 1999.

⁷² *Viz Budou Češi bojovat v Kosovu? Zeman říká: Nikdy!*, Lidové noviny, 27. 4. 1999 a *Politici mají k vyslání vojáků výhrady*, Lidové noviny, 26. 4. 1999.

⁷³ *Kavan představil v Paříži návrhy ČR*, Hospodářské noviny, 30. 4. 1999.

⁷⁴ *Shoda v Lánech*, Hospodářské noviny, 3. 5. 1999.

⁷⁵ *Havel žádá porozumění pro uprchlíky*, Hospodářské noviny, 4. 5. 1999.

V polovině května už údajně Kavan získal pro dokument podporu řady zemí, včetně Itálie, Slovinska a dokonce i Japonska⁷⁶ a Jižní Koreje.⁷⁷ Největšího spojení svých mírových snah našel v řeckém ministru zahraničí Jorgosovi Papandreu. Kavan tak získal sebedůvěru a 12. května 1999 se rozhodl svůj návrh představit v parlamentu. U opozice však Kavanova mírová iniciativa, která oproti platným usnesením NATO předpokládala zastavení útoků ještě před přijetím mírových podmínek Jugoslávií, příliš pochopení nenašla.⁷⁸ Například senátor Michael Žantovský (ODA), o ní řekl, že jde o „mrtvě narozené dítě.“⁷⁹

Také Unie svobody další strany tehdejší čtyřkoalice KDU-ČSL, ODA a DEU byly ke Kavanově mírové iniciativě velmi kritické a považovaly ji za chybný a špatně načasovaný krok. Jan Zahradil z ODS iniciativu na jedné straně ocenil jako snahu ČR aktivně vystupovat uvnitř NATO, na druhé straně připustil, že ministr Kavan zřejmě přecenil své síly a jeho plán je více ambiciózní, než odpovídá realitě.⁸⁰

Společná Kavanova a Papandreova iniciativa dostala definitivní podobu až 23. května 1999, kdy její text oba ministři podepsali při svém setkání v Pekingu. Dokument se zabýval stažením srbských vojsk z Kosova, návratem kosovských uprchlíků a rekonstrukcí země.⁸¹ Text také navrhoval zastavení leteckých útoků ještě před začátkem stahování srbských ozbrojených sil z Kosova.⁸²

Kavanův pokus obhájit návrh v Senátu však skončil fiaskem. Senátoři vyjadřovali podiv hlavně nad místem podepsání dokumentu. Senátor Žantovský rozvinul svou tezi o mrtvém dítěti – doplnil, že je třeba ho co nejdříve pohřbít. Zahraniční výbor Senátu, kterému Žantovský předsedal, nakonec svým usnesením, pro které hlasovali všichni přítomní senátoři mimo dvou z ČSSD, vyjádřil o iniciativě „vážné pochyby“ a Jana Kavana požádal, aby napříště jakékoli

---

⁷⁶ *Česko-řecký plán zatím přes G8 neprošel*, Mladá fronta Dnes, 18. 5. 1999.

⁷⁷ *Kavan lobboval v Soulu kvůli obchodu a Kosovu*, Mladá fronta Dnes, 20. 5. 1999.

⁷⁸ *Kabinet vůči NATO své závazky plnil*, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

⁷⁹ *Kavan obhajoval mírový plán pro Kosovo*, Hospodářské noviny, 13. 5. 1999.

⁸⁰ *Šéf diplomacie odmítá hodnocení čtyřkoalice jako nekvalifikované*, Hospodářské noviny, 17. 5. 1999. Srov. *ODS oceňuje Kavanovu iniciativu, Havel návrh G8*, Lidové noviny, 15. 5. 1999.

⁸¹ *Česko-řecký plán o Kosovu podepsán*, Hospodářské noviny, 24. 5. 1999.

⁸² *Viz Česko-řecký plán je měkčí k Srbům*, Mladá fronta Dnes, 24. 5. 1999. Na podrobnější rozbor řecko-české iniciativy bohužel není v této práci dostatek prostoru a vzhledem k jejímu malému dopadu pro takový rozbor ani není důvod. Text iniciativy je možno najít například v časopise *Mezinárodní politika*, roč. 23, č. 6, 1999, s. 31-33.

podobné dokumenty konzultoval s ústavními činiteli.⁸³ Kavan tedy svou iniciativu neobhájil ani doma. Není proto divu, že i na mezinárodní scéně vyvolala česko-řecká iniciativa spíše rozpaky.⁸⁴ Všechny zúčastněné strany si vyžádaly čas k prostudování, ale svá stanoviska již nestačily sdělit, protože Jugoslávie začala vyjednávat o mírových podmínkách NATO.⁸⁵

3. června 1999 schválit srbský parlament návrh mírového plánu pro urovnání konfliktu v Kosovu, který přivezli do Bělehradu vyslanec EU, finský prezident Martti Ahtisaari a zmocněnec ruského prezidenta Viktor Černomyrdin.⁸⁶ O několik dní později NATO své nálety ukončilo.

Jak hodnotit postoj ČR během kosovské krize?

Postoj české zahraniční politiky během kosovské krize by se dal výstižně označit jedním adjektivem: paradoxní. Vláda a ministr zahraničí kampaň NATO opatrně podporovali. Ne však ze svého přesvědčení, ale z důvodu dostát svým závazkům, které vyplývaly z nově dosaženého členství v NATO.

Jako nováček ČR nemohla NATO nepodpořit. Premiér Zeman ovšem věděl, že bombardování Jugoslávií zároveň nemůže z vnitropolitických důvodů ani otevřeně podpořit – a to jak kvůli opozici, na které závisela jeho menšinová vláda,⁸⁷ tak kvůli členům jeho vlastní ČSSD, z nichž se velká část postavila proti kampaním NATO.⁸⁸ Později se k tomu připojilo i protiválečné smýšlení veřejnosti.⁸⁹ Vyjádření předsedy vlády se tak omezila na konstatování o preferenci diplomatických řešení a o tom, že útok aliance proti Jugoslávii má především zabránit humanitární katastrofě.⁹⁰ Česká vláda pod Zemanovým velením nicméně formálně podpořila

---

⁸³ 30. *Usnesení Výboru pro zahraniční věci, obranu a Bezpečnost z 9. schůze dne 26. května 1999, on-line text* (http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=7947&id_var=7947).

⁸⁴ *Mírový plán ČR a Řecka pro Kosovo bez odezvy NATO*, Hospodářské noviny, 26. 5. 1999. Srov. *Aliance o česko-řeckém návrhu raději nemluví*, Mladá fronta Dnes, 26. 5. 1999.

⁸⁵ *Kabinet vůči NATO své závazky plnil*, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

⁸⁶ *Průlom v řešení kosovské krize*, Hospodářské noviny, 4. 6. 1999.

⁸⁷ Například politolog Zdeněk Zbořil v rozhovoru pro Hospodářské noviny uvedl, že vyjádření některých domácích politiků k útoku NATO na Jugoslávii působí tak, že chtějí zásahu NATO využít pro své cíle v ČR. Viz *Na NATO si prý ČR ještě nezvykla*, Hospodářské noviny, 30. 3. 1999.

⁸⁸ Viz *Kavan: Pozemní operaci vláda nechce*, Hospodářské noviny, 12. 4. 1999.

⁸⁹ Podle agentury STEM se počet odpůrců leteckých útoků aliance od jejich začátku zvýšil ze 40 na 48 procent a podíl stoupenců klesl o šest na 34 procent. Osmnáct procent dotázaných nemělo vyhraněný názor. Viz *STEM: Odpůrců zásahu NATO v Jugoslávii přibývá*, Lidové noviny, 17. 4. 1999.

⁹⁰ *Portugalský premiér se s Havlem shodl na nutnosti zásahu aliance*, Hospodářské noviny, 30. 3. 1999.

všechny kroky, které NATO v kosovské krizi učinilo.⁹¹ povolila využití českého vzdušného prostoru leteckými silami aliance, připojila se k sankcím EU vůči Jugoslávii atd.

O něco jasnější postoj než vláda prezentoval tehdejší ministr zahraničí Jan Kavan, který útok obhajoval v tom smyslu, že mezinárodní právo umožňuje reagovat na hrozící humanitární katastrofy. I on však, stejně jako Zeman, zdůrazňoval, že by dával přednost diplomatickému řešení konfliktu. V tomto duchu začal připravovat svou vlastní mírovou iniciativu pro Kosovo, jejíž text do poslední chvíle tajil jak před novináři, tak před většinou ústavních činitelů. Možná si byl vědom mnoha nedokonalostí tohoto textu. Pro svůj plán našel velkou oporu v Řecku, domácí politici, zvláště senátoři, však jeho iniciativu tvrdě odsoudili. Není potom divu, že dokument, pro který nenašel podporu ani doma, se mu na mezinárodní scéně prosadit nepodařilo.

Rozpačitý přístup českým politiků se z části dařilo vyrovnávat prezidentu Havlovi. I Havel byl do poslední chvíle zastáncem mírového řešení konfliktu, ovšem jakmile se NATO rozhodlo pro leteckou operaci, postavil se plně za ni a svými výroky usměrňoval nejistá prohlášení vlády i jiných našich politiků.

---

⁹¹ Šedivý: *Pozemní operace v Kosovu je reálná*, Lidové noviny, 2. 6. 1999.

4. Česko-kosovské vztahy mezi lety 1999 a 2007

Poté, co SRJ přijala mírový plán, vše nasvědčovalo tomu, že nálety NATO brzy skončí. Prezident Havel však poznamenal, že skutečný mír bude stát ještě mnoho diplomatického úsilí. Mínil také, že ČR by se v Kosovu měla angažovat nejen svou vojenskou přítomností, ale také snahou o poválečnou rekonstrukci. Ministr zahraničí Kavan v tomto s prezidentem souhlasil a uvedl, že ČR počítá s nemalou finanční pomocí po ukončení války.⁹²

9. června 1999⁹³ byla podepsána dohoda o stažení srbských jednotek z Kosova, a o den později byly zastaveny uprostřed 79. dne⁹⁴ od začátku kampaně, nálety NATO na Jugoslávii. Čeští politici obě události přivítali, dávali však najevo obavy z toho, že by se teď situace v Kosovu mohla obrátit proti místním Srbům.⁹⁵ Premiér Zeman už několik dní před podpisem dohody o stažení jugoslávských vojáků z Kosova tvrdil, že by se kvůli ochraně kosovských Srbů mělo na minimum zkrátit období mezi stažením srbských jednotek a vstupem mezinárodních sil na toto území.⁹⁶

S posledním vývojem v Kosovu však byl Zeman spokojen, protože tím bylo splněno několik priorit jeho kabinetu: ukončení náletů bez nutnosti zapojení pozemních sil, odzbrojení UČK a účast Ruska⁹⁷ v mírové operaci.⁹⁸ Zastavení úderů uvítalo také ministerstvo zahraničí, ministerstvo obrany a Senát.⁹⁹

Po celoplošném stažení srbských ozbrojených složek z kosovského území, bylo Kosovo obsazeno spojeneckými vojsky NATO (KFOR, Kosovo Forces) v rámci operace Joint Guardian (Společný strážce). Své vojáky do sil KFOR vyslala i ČR.

---

⁹² O konkrétní výši pomoci však nehovořil. Viz *Na přílišnou radost je ještě brzy*, Hospodářské noviny, 7. 6. 1999.

⁹³ *Mír na Balkáně konečně na dosah*, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

⁹⁴ *Zbraně v Kosovu umlkly, vojáci teď mají zajistit mír*, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

⁹⁵ *Politici vítají zastavení náletů, ale mají obavy z vývoje v Kosovu*, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

⁹⁶ *Zeman: Mezinárodní síly musejí přijít do Kosova co nejdříve*, Hospodářské noviny, 8. 6. 1999.

⁹⁷ Zemanově vládě na reakci Ruska hodně záleželo, proč to tak bylo, je však otázkou složitější. Premiér Zeman dokonce v době kosovské krize odcestoval na týdenní návštěvu Ruska. O Kosovu se podle Zemana v Rusku ale nemluvilo. Novináři, který se ho zeptal, proč tedy jezdil do země, která stála na opačné straně než NATO, potom odpověděl, že jezdí na východ stejně často jako na západ, sever i jih. Viz *O nás bez nás*, Týden, 21. 6. 1999.

⁹⁸ *Politici vítají zastavení náletů, ale mají obavy z vývoje v Kosovu*, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

⁹⁹ Tamtéž.

Čeští vojáci v Kosovu

První alianční vojáci vstoupili do Kosova už 12. června 1999,¹⁰⁰ kdežto první část českých vojáků do Kosova nakonec odcestovala až 28. června.¹⁰¹ Rota o počtu 126 vojáků dostala později k dohledu oblast Podujeva v severovýchodním Kosovu.¹⁰² Takto stanovená účast ČR v Kosovu byla nejmenší ze všech zúčastněných států NATO. Vláda za to byla kritizována jak od prezidenta Havla, tak od opozice. Pavel Severa (KDU-ČSL) řekl, že „*Rota není pro ČR dobrou vizitkou, je třeba dát najevo, že nechceme být druhořadým členem NATO.*“¹⁰³ S posílením roty na prapor o síle až 600 vojáků souhlasily všechny opoziční parlamentní strany, vyjma KSČM,¹⁰⁴ která byla proti jakékoliv české vojenské účasti v Kosovu.¹⁰⁵ Úplně proti nebyla ani vládní ČSSD, otázkou však zůstávalo financování. ČSSD chtěla kvůli rozšíření mise navýšit schodek státního rozpočtu, ODS navrhovala vojáky financovat z prodeje státních dluhopisů, s čímž zase nesouhlasila KDU-ČSL.¹⁰⁶

V Poslanecké sněmovně hlasovalo pro rozšíření české mise při KFOR většina poslanců ODS, US a KDU-ČSL, stejně jako i nadpoloviční většina sociálních demokratů. Proti byla KSČM.¹⁰⁷ Ministr obrany Vladimír Vetchý však po hlasování řekl, že nyní je plán rozmístění sil v Kosovu již uzavřen a posílení české jednotky připadá v úvahu až po šesti měsících, při střídání aliančních vojáků.¹⁰⁸ Vetchého slova potvrdilo i NATO. Uvívalo sice české rozhodnu-

---

¹⁰⁰ *Aliance vstoupila do Kosova*, Hospodářské noviny, 14. 6. 1999. Mezinárodní síly vstoupily do Kosova na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 ze dne 10. června 1999. Viz *Resolution 1244* (1999), on-line text (<http://www.nato.int/Kosovo/docu/u990610a.htm>)

¹⁰¹ *Prvních třicet českých vojáků pro operaci KFOR odjelo na Balkán*, Hospodářské noviny, 29. 6. 1999.

¹⁰² *Česká rota má sídlit v Podujevu*, Hospodářské noviny, 2. 7. 1999. Rota zde měla za úkol střežit přidělený úsek kosovsko-srbské hranice, zabezpečovat stabilitu regionu, monitorovat situaci a doprovázet konvoje projíždějící svěřenou oblastí. Viz *Česká rota vstoupila do Kosova*, Hospodářské noviny, 7. 7. 1999.

¹⁰³ *Vetchý chce větší jednotku do KFOR*, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

¹⁰⁴ *Posílení české jednotky v Kosovu schvalují všechny parlamentní strany vyjma KSČM*, Hospodářské noviny, 14. 6. 1999.

¹⁰⁵ *Financování jednotky stále nejasné*, Hospodářské noviny, 16. 6. 1999.

¹⁰⁶ *Vláda schválila rotu pro KFOR*, Hospodářské noviny, 9. 6. 1999. Na způsobu financování řešení důsledků kosovské krize se poslanci shodli až na začátku července – výdaje (zabezpečení činnosti polní nemocnice, výstavbu uprchlického tábora, zajištění chodu uprchlických zařízení na území ČR a na další humanitární pomoc a zejména na finanční krytí vyslání 150 až 800 vojáků do Kosova) měly pokrýt státní dluhopisy. Viz *Pomoc Kosovu pokryjí dluhopisy*, Hospodářské noviny, 7. 7. 1999.

¹⁰⁷ Rozhodnutí sněmovny schválil o dva dny později také Senát. Viz *Senát schválil 800 vojáků pro Kosovo*, Hospodářské noviny, 18. 6. 1999.

¹⁰⁸ *Financování jednotky stále nejasné*, Hospodářské noviny, 16. 6. 1999 a *Sněmovna schválila větší účast vojáků v KFOR*, Hospodářské noviny, 16. 6. 1999.

tí, ale okamžité posílení české roty na prapor odmítlo s tím, že rozmístění vojáků v Kosovu už je naplánované.¹⁰⁹

Už od poloviny roku 2001 se začalo uvažovat o zřízení společné česko-slovenské jednotky pro KFOR.¹¹⁰ Česká i slovenská vláda nasazení společné jednotky o 494 vojácích (z nichž 99 mělo být slovenských) schválila v srpnu 2001.¹¹¹ První česko-slovenský prapor v mezinárodních jednotkách KFOR v jihosrbské provincii Kosovo začal pracovat v dubnu 2002. Prapor organizačně spadal pod Mezinárodní brigádu Střed.¹¹² Čeští vojáci této mezinárodní brigádě veleli rok od srpna 2005. Pod jejich velení se tak dostala čtvrtina Kosova a 1 500 spojeneckých vojáků.¹¹³ V současné době (k 1. prosinci 2008) působí v Kosovu přibližně 500 českých vojáků, jak v polním nasazení, tak ve velitelských funkcích.¹¹⁴ Dosud se v Kosovu vystřídal přes tři a půl tisíce příslušníků naší armády.¹¹⁵

Mimo armádní příslušníky působil v Kosovu rovněž nemalý počet českých občanů v rámci struktur civilní mise UNMIK (United Nations Mission in Kosovo, Mise OSN v Kosovu), a to v administrativních či logistických funkcích, ve zdravotnictví, školství, v řadách mnohonárodních policejních sil UNMIK; případně v dalších humanitárních organizacích.¹¹⁶ Česká republika měla zastoupení i na úrovni hlavního administrátora Prištiny.¹¹⁷ Vysoký post v rámci diplomatických struktur OSN s působností pro Kosovo a Jugoslávii zastával bývalý český politik Jiří Dienstbier.¹¹⁸

---

¹⁰⁹ *České posily pro Kosovo NATO zatím nevyužije*, Hospodářské noviny, 17. 6. 1999.

¹¹⁰ *Česko-slovenská jednotka v Kosovu začne pracovat zkraye příštího roku*, Hospodářské noviny, 10. 7. 2001.

¹¹¹ *Viz Slovenská vláda schválila vytvoření česko-slovenské jednotky KFOR*, Hospodářské noviny, 16. 8. 2001 a *Vláda potvrdila účast v misi KFOR*, Hospodářské noviny, 23. 8. 2001.

¹¹² *Pod velením této brigády působili kromě Čechů a Slováků také Britové, Finové, Švédové a Norové* (viz *První česko-slovenský prapor KFOR v Kosovu začal naplno pracovat*, Hospodářské noviny, 3. 4. 2002). Dnes v tomto uskupení působí vojáci z ČR, SR, Finska, Irska, Lotyšska a Švédska (viz <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=7090>).

¹¹³ *Čeští vojáci se ujali velení ve středním Kosovu*, Hospodářské noviny, 1. 8. 2005.

¹¹⁴ 13. kontingent AČR (http://www.13kfor.army.cz/html/3_0.html).

¹¹⁵ Dienstbierová, J.: *Role armády České republiky při stabilizaci Balkánského regionu* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006, s. 129.

¹¹⁶ Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006, s. 133.

¹¹⁷ Kosovo - aktivity ČR v zemi (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=13351&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=False&poccl=5>).

¹¹⁸ Jeho vzpomínky na toto období ilustruje především kniha Dienstbier, J.: *Daň z krve*, Praha, Lidové noviny 2002.

Havel v Kosovu

Rozhodnutí prezidenta Havla odcestovat na konci června 1999 do Kosova a přesvědčit se, jak se v této oblasti daří vytvořit podmínky k občanskému soužití a demokratizaci, se však na české politické scéně setkala s nevolí.

První obavy zveřejnil vicepremiér Egon Lánský (ČSSD), který označil Havlovu cestu za velmi choulostivou záležitost. Zvláště proto, že se Havel chystal jet do Kosova bez jugoslávského víza a tím by podle Lánského ČR vyslala směrem k SRJ nepřátelský signál.¹¹⁹ Havlova návštěva se nelíbila ani premiérovi Zemanovi.¹²⁰ Prezidenta však hájil jeho poradce Petr Buriánek, s tím, že Jugoslávie po souhlasu s rezolucí RB nemá právo žádat vízum, protože její vláda předala správu Kosova jinému subjektu. Havlovu cestu podpořili také předsedové US a ODA Jan Ruml a Daniel Kroupa a předseda zahraničního výboru Senátu Michael Žantovský (ODA).¹²¹

Havel nakonec svůj záměr navštívit Kosovo dodržel a do provincie se podíval 27. června 1999.¹²² Podle jugoslávských médií byla návštěva „nepřijatelná a výstřední“, protože nebyla domluvena s jugoslávskou stranou. Havel tak měl znevážit základní zásady mezinárodních vztahů a diplomatická pravidla.¹²³ Oficiálně si však Bělehrad na Havlovu návštěvu nestěžoval. České ministerstvo zahraničí přesto zdůraznilo, že vláda cestu prezidenta Václava Havla do Kosova neschválila a že cesta byla jeho vlastním rozhodnutím.¹²⁴

Český podíl na poválečné rekonstrukci

Výjimečná shoda mezi českými politiky napříč celým politickým spektrem panovala ve věci české účasti na poválečné rekonstrukci oblasti.

---

¹¹⁹ *Prezidentův plán na cestu do Kosova vyvolal značné pochyby*, Hospodářské noviny, 23. 6. 1999. Srov. *Sociální demokraté nesouhlasí s Havlovou cestou do Kosova*, Lidové noviny, 22. 6. 1999.

¹²⁰ Zeman řekl, že pokud platí dokumenty Rady bezpečnosti OSN a dalších seskupení, pak je Kosovo integrální součástí Jugoslávie a Havel proto před cestou měl dostat svolení jugoslávské hlavy státu. Viz *Premiér soudí, že Havel měl mít Miloševičovo pozvání do Kosova*, Hospodářské noviny, 29. 6. 1999.

¹²¹ *Prezidentův plán na cestu do Kosova vyvolal značné pochyby*, Hospodářské noviny, 23. 6. 1999.

¹²² *Havel dostal předsevzetí a navštívil Kosovo*, Hospodářské noviny, 28. 6. 1999.

¹²³ *Bělehrad si oficiálně na Havlovu návštěvu Kosova zatím nestěžoval*, Hospodářské noviny, 30. 6. 1999.

¹²⁴ Tamtéž.

Stanislav Gross (ČSSD) řekl, že „*Česká republika by už neměla udělat stejnou chybu jako v Kuvajtu, kdy se po válce v Perském zálivu vůbec nepodílela na rekonstrukci a obnově země.*“¹²⁵ Jan Kasal (KDU-ČSL) zdůraznil, že rekonstrukce Kosova a SRJ jednak otevírá možnost zapojení českých firem, ale půjde také o projev zodpovědnosti ČR za dění na Balkáně. Ivan Langer (ODS) zastával názor, že ČR má dostatek silných subjektů, které jsou schopny nabídnout pomoc a znalost teritoria. Dokonce i Miloslav Ransdorf z KSČM tvrdil, že povinností ČR je obnovit základní podmínky života v této oblasti a v celé svazové republice Jugoslávie a podílet se na obnově produkčního potenciálu země.¹²⁶

Přes tuto shodu probíhal proces schvalování financí velice pomalu. Pomalé přípravy ze strany státu odsuzoval také Svaz průmyslu a dopravy,¹²⁷ protože drtivá většina českých firem, které měly zájem se podílet na obnově Balkánu, si realizaci svých projektů nemohla dovolit bez finanční pomoci státu.¹²⁸ Vláda následně do září 2000 vyčlenila na podporu firmám, které se chtěly obnovy účastnit, 15 miliónů dolarů.¹²⁹

Zmínku si zaslouží rovněž české humanitární aktivity v Kosovu. Odehrávaly se jak v režii jednotlivých ministerstev¹³⁰ či vlády,¹³¹ tak v duchu občanské solidarity.¹³² Svou roli sehrála také česká nadace Člověk v tísní, která již v roce 1998 zahájila v ČR přímou humanitární kampaň na podporu běženců z řad válkou postižených kosovských Albánců. V létě roku 1999 pak založila několik koordinačních středisek přímo v Prištině a v západním Kosovu, z nichž zabezpečovala širokou škálu humanitárních aktivit (zdravotnictví, oprava poškozené infrastruktury či distribuce potravin).¹³³

---

¹²⁵ *O nás bez nás*, Týden, 21. 6. 1999.

¹²⁶ *Názory politiků k naší účasti na poválečné obnově*, Týden, 21. 6. 1999.

¹²⁷ *Firmy se bojí o účast na Balkáně*, Hospodářské noviny, 9. 7. 1999.

¹²⁸ *Viz Obnova Balkánu je pro české firmy lákavá*, Hospodářské noviny, 8. 9. 2000.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ PPČ 117.

¹³¹ *Vláda chce na humanitární pomoc poskytnout jednu miliardu korun*, Mladá fronta Dnes, 12. 4. 1999.

¹³² *Češi dali Kosovu již 13 miliard korun*, Lidové noviny, 16. 4. 1999.

¹³³ Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006, s. 133. Česká humanitární pomoc Kosovu byla rozmanitá. Z důvodu omezeného rozsahu práce se jí však nebudu podrobněji zabývat.

Vztahy s Kosovem v postmiloševičovské éře

24. září 2000 se SRJ konala přímá volba prezidenta, pro níž Milošević prosadil změnu ústavy, aby tak mohl zůstat v čele země déle.¹³⁴ Záměr mu však nevyšel a volby vyhrál jeho rival Vojislav Koštunica. Milošević odmítl uznat svou porážku a začaly tahanice o výsledky voleb, následované protesty Srbů proti Miloševićovi.¹³⁵ Nakonec se ale Milošević vzdal a 7. října 2000 se novým prezidentem SRJ stal Koštunica, který ihned za své priority vyhlásil normalizaci vnitřních poměrů a vztahů Jugoslávie se světem.¹³⁶ Pouhé dva týdny po Koštunicově zvolení navštívil Bělehrad ministr zahraničí Kavan a ujistil nového prezidenta, že ČR podporuje územní celistvosti Jugoslávie, včetně Kosova.¹³⁷

V listopadu 2001 se v Kosovu konaly první oficiální samostatné volby, v nichž zvítězil Ibrahim Rugova.¹³⁸ Ne získal ale parlamentní většinu a tak se povolební jednání táhla po několik měsíců. Teprve 4. března 2002 tak Kosovo dostalo svého prvního prezidenta a vládu.¹³⁹ České ministerstvo zahraničí oficiálně přivítalo „*překonání dlouhodobé patové situace*“ po kosovských volbách s tím, že jde o projev vůle Kosovarů k politickému kompromisu a o příslib nové fáze v řešení obtížných problémů provincie. Zároveň ale zdůraznilo, že se ČR zasazuje za bezpodmínečné dodržování rezoluce 1244/99 RB OSN, dle které Kosovo zůstává nadále integrální částí Svazové republiky Jugoslávie.¹⁴⁰

Dočasný klid zbraní v Kosovu byl porušen v březnu 2004, kdy propukly nové srážky mezi Srby a Albánci.¹⁴¹ České ministerstvo zahraničí násilí v Kosovu odsoudilo a vyzvalo všechny zúčastněné k okamžitému obnovení pořádku.¹⁴²

---

¹³⁴ *Djukanović: Jugoslávie neexistuje*, Hospodářské noviny, 11. 7. 2000.

¹³⁵ *Jugoslávie*, Hospodářské noviny, 6. 10. 2000.

¹³⁶ *Koštunica má už moc plně v rukou*, Hospodářské noviny, 9. 10. 2000.

¹³⁷ „*O Kosovu věříme, že se perspektivně stane multikulturní a demokratickou součástí Jugoslávie, jež bude vybavena rozsáhlou autonomií v rámci společného státu,*“ řekl Jan Kavan. Viz *Praha podporuje celistvost SRJ*, Hospodářské noviny, 24. 10. 2000.

¹³⁸ *Rugova zvítězil, ale musí hledat koaličního partnera*, Hospodářské noviny, 19. 11. 2001.

¹³⁹ *Provincie Kosovo má prezidenta i vládu*, Hospodářské noviny, 05. 3. 2002.

¹⁴⁰ Prohlášení MZV ČR ke zvolení prezidenta a jmenování předsedy vlády provincie Kosovo (SRJ) (<http://www.mzv.cz/wwwo/MZV/default.asp?id=10438&ido=10544&idj=1&amb=1>).

¹⁴¹ *Politika smíření mezi Srby a Albánci končí*, Hospodářské noviny, 19. 3. 2004.

¹⁴² Prohlášení MZV ČR k situaci v Kosovu (<http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?id=24897&ido=10544&idj=1&amb=1&ParentIDO=>).

V listopadu 2005 navštívil Kosovo, v rámci své čtyřdenní cesty po Balkáně i český premiér (2005–2006) Jiří Paroubek. Setkal se s kosovským prezidentem Rugovou. Paroubek Kosovu kromě českých investic nabídl i politickou asistenci při jednání o budoucím statusu provincie. Rugova na jeho nabídku zareagoval pozitivně a uvedl, že jako zprostředkovatele jednání o budoucnosti Kosova by si dovedl představit bývalého českého prezidenta Václava Havla.¹⁴³

Pozdější Paroubkův návrh na oddělení znesvářených etnik však kritizovala opoziční ODS. Její členové tvrdili, že takový postup by byl popřením společné pozice Evropské unie a že by mohl dostat Česko do diplomatické izolace.¹⁴⁴ Podobný návrh řešení situace totiž předložili i Srbové.¹⁴⁵

25. ledna 2006 česká vláda projednávala dokument o Kosovu, vypracovaný od expertní komise složené ze zástupců několika ministerstev, tajných služeb, parlamentu a českých velvyslanců. Dokument, podle nějž by Kosovo mělo zůstat samostatné a nespojit se s žádným sousedem obhajoval ministr zahraničí (2002–2006) Cyril Svoboda.¹⁴⁶ Vláda nakonec stanovisko MZV (podle kterého bude ČR prosazovat nedělitelnost Kosova; záruky, že se Kosovo nespojí s žádným ze sousedních států; a že nedojde k návratu ke stavu před rokem 1999, kdy byla albánská většina perzekvována srbskými úřady)¹⁴⁷ jednomyslně přijala.¹⁴⁸ Tento postoj plně odpovídal postoji EU.¹⁴⁹

Další kolo jednání o Kosovu začalo v únoru 2006.¹⁵⁰ Jednání, které moderoval bývalý finský prezident Martti Ahtisaari, trvala dlouho a nedosáhla valného pokroku. V únoru 2007 Ahtisaari zveřejnil svůj plán na řešení statusu provincie.¹⁵¹ České ministerstvo zahraničí vedené no-

---

¹⁴³ Rugova: *S Kosovem by mohl pomoci Havel*, Lidové noviny, 15. 11. 2005.

¹⁴⁴ Paroubek: *V Kosovu by se měla oddělit etnika*, Hospodářské noviny, 2. 12. 2005.

¹⁴⁵ *Kosovu chybí vůdce*, Hospodářské noviny, 23. 1. 2006.

¹⁴⁶ *Vláda hledá svůj názor na budoucnost Kosova*, Hospodářské noviny, 26. 1. 2006.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ *Záznam z jednání schůze vlády České republiky konané dne 25. ledna 2006*, on-line text (http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B064BEE4BB950D1CC12571B6006C6D29).

¹⁴⁹ PPČ 146.

¹⁵⁰ *Začínají rozhovory o budoucnosti Kosova*, Hospodářské noviny, 20. 2. 2006.

¹⁵¹ Plán obsahoval hlavních 14 článků. V žádném z nich Ahtisaari diplomaticky nepoužil slovo „nezávislost“, počítal však s tím, že by se Kosovo mělo být „*a multi-ethnic society, governing itself democratically*“. Disponovalo by vlastní ústavou, právem uzavírat mezinárodní smlouvy a participovat v mezinárodních organizacích. Mělo by také vlastní soudní systém a

vě Karlem Schwarzenbergem (2006–dnes) na zprávu obratem zareagovalo prohlášením, že plán plně podporuje a „*Považuje jej za vyvážený kompromis, který zajistí bezpečnost, stabilitu, ochranu lidských práv a práv osob náležejících k národnostním menšinám a ekonomickou prosperitu.*“¹⁵² Srbům i kosovským Albáncům zároveň doporučilo plán podpořit. Ahtisaariho plán projednával i zahraniční výbor sněmovny, který doporučil, aby se Poslanecká sněmovna na své řádné schůzi zabývala otázkou postoje České republiky ke statusu Kosova.¹⁵³ PS se ale nakonec Kosovem nezabývala, podle poslankyně Kateřiny Jacques (SZ) údajně z obavy, aby sněmovna českou podporu plánu nekomplikovala.¹⁵⁴

Neshody mezi Srby a Albánci, potažmo mezi Ruskem a USA a velkou částí EU však nedovolily dospět k dohodě. V červenci 2007 se USA a jejich evropsští spojenci rozhodli stáhnout poslední návrh rezoluce ke Kosovu z jednání RB OSN. Důvodem bylo prohlášení Ruska, že plán, který by Kosovu přičkl faktickou nezávislost na Srbsku, bude vetovat. Srbsko fakt, že OSN v dohledné době neřekne rozhodné slovo, ocenilo jako své vítězství.¹⁵⁵ Kosovarové v reakci na to pohrozili jednostranným odtržením od Srbska nejpozději do listopadu 2007.¹⁵⁶

Diplomatická jednání o Kosovu oficiálně skončila 10. prosince 2007. Bez výsledku. Kosovští Albánci zvolili ve volbách konaných v listopadu 2007 Hashima Thaçiho, který z kosovských politiků nejvíce usiloval o nezávislost provincie.¹⁵⁷ USA a EU tak byly postaveny před obtížné rozhodnutí: buď uznat jednostranně nezávislost Kosova a čekat na reakci Ruska, nebo jej neuznat a očekávat nové nepokoje na Balkáně. V další kapitole se dočtete o tom, že Západ a nakonec i ČR zvolili možnost první.

---

ozbrojené síly. Díky těmto indikátorům Ahtisaari ani nezávislost zmiňovat nemusel. Viz *Report of the Special Envoy of the Secretary-General on Kosovo's future status* (2007), on-line text (<http://www.unosek.org/docref/report-english.pdf>).

¹⁵² Prohlášení MZV k návrhu na řešení statusu Kosova (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=46110&ido=10544&idj=1&amb=1>).

¹⁵³ Viz *Usnesení zahraničního výboru z 10. schůze dne 21. února 2007*, on-line text (<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=8709>).

¹⁵⁴ Tesař, F.: *Balkánský prostor v české zahraniční politice* in Kořan, M.: *Česká zahraniční politika v roce 2007: analýza ÚMV*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2008, s. 258.

¹⁵⁵ *Kosovo věří, že bude už brzy nezávislé*, Hospodářské noviny, 23. 7. 2007.

¹⁵⁶ *Kosovský premiér hrozil nezávislostí*, Hospodářské noviny, 23. 7. 2007.

¹⁵⁷ *Kosovo míří po volbách k nezávislosti*, Hospodářské noviny, 19. 11. 2007.

Hodnocení vývoje v minulém období

Od ukončení náletů NATO na Jugoslávii v roce 1999 se Česká republika angažovala v Kosovu především vojensky a humanitárně, zároveň také politicky a hospodářsky. Mnoho českých firem projevilo ochotu podílet se na obnově Jugoslávie a vedení země jim k tomu poskytlo i potřebné prostředky. Hlavní linie česko-kosovských vztahů se v tomto období vinula přes českou vojenskou přítomnost v misích KFOR a humanitární pomoc.¹⁵⁸ Existovaly ovšem i politické kontakty.

Už v červnu 1999 Kosovo navštívil prezident Václav Havel. Jeho návštěva ale neměla oficiální charakter. Nesetkal se s žádným z čelních představitelů Kosova, mluvil pouze s místními Albánci vracejícími se do svých domovů.¹⁵⁹ Přesto jeho vládou neschválená návštěva vyvolala na české politické scéně diskuzi.

S uklidněním situace v provincii, zájem českých médií i politiků o Kosovo opět opadl. České ministerstvo zahraničí se oficiálně vyjádřilo jen ke zvolení prvního kosovského prezidenta v březnu 2001. O tři roky později potom vyjádřilo znepokojení nad růstem násilí v Kosovu.

V roce 2005 navštívil Srbsko a Kosovo premiér Paroubek a nabídl diplomatickou asistenci ČR. Pravděpodobně bez toho, aby se situací v Kosovu nejdříve důkladně seznámil a také bez toho, že by oběma skupinám mohl nabídnout něco konkrétního. Jeho plán na oddělení etnik kritizovala opozice a vláda o něm nakonec ani nehlasovala. Naopak jednomyslně přijala stanovisko ministerstva zahraničí, které se shodovalo se stanoviskem EU.

V únoru 2007 se české ministerstvo zahraničí, vedené novým ministrem Karlem Schwarzenbergem vyjádřilo kladně k Ahtisaariho plánu a opět se tak přidrželo linie, kterou zastávala i EU.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ Viz hodnotící zprávy o zahraniční politice ČR. Ve Zprávě o zahraniční politice České republiky za rok 2001 a 2002 se píše, že „ČR se rovněž svým vojenským kontingentem v misi KFOR aktivně podílela na udržování míru a budování multietnické společnosti v provincii Kosovo.“ Ve Zprávě o zahraniční politice České republiky za rok 2003 můžeme najít vyjádření, že „Ke stabilizaci Kosova přispívá ČR jak zahraničněpoliticky při projednávání v aliančních výborech, tak vojensky, a to svým nejsilnějším zahraničním kontingentem (400 vojáků v KFOR).“ Podobná citace stojí i ve zprávě z roku 2005. Viz Česká zahraniční politika v posledních letech (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=233&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=False&poccl=5>).

¹⁵⁹ Viz *Havla v Kosovu vítali voláním NATO, NATO...*, Hospodářské noviny, 28. 6. 1999.

¹⁶⁰ Nový a jasný proevropský kurz potvrzuje i Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2007 (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=22724&idj=1&amb=1&ikony=False&trid=1&prsl=False&poccl=5>), v níž stojí, že „Česká republika v

5. Česká republika a Republika Kosovo

To, že Kosovo vyhlásí nezávislost, bylo jisté nejméně od konce roku 2007.¹⁶¹ Otázkou však zůstávalo, kdy se tak stane. Bývalý šéf kosovských povstalců a současný premiér Republiky Kosovo Hashim Thaçi, po své návštěvě Bruselu v lednu 2008 prohlásil, že vyhlášení nezávislosti Kosova je otázkou jen několika dní.¹⁶² Jiné zdroje hovořily o tom, že pokud v srbských prezidentských volbách¹⁶³ zvítězí ultranacionalista Tomislav Nikolić, vyhlásí Kosovo nezávislost 9. nebo 10. února 2008. V případě vítězství prozápadně orientovaného Borise Tadiće, potom chtěli kosovští Albánci s deklarací nezávislosti počkat do schůzky ministrů zahraničí EU, která byla plánovaná na 18. února.¹⁶⁴

K vyhlášení Republiky Kosovo nakonec došlo v neděli 17. února 2008. V odpoledních hodinách toho dne jednomyslně schválilo aklamací osamostatnění provincie všech sto devět přítomných poslanců kosovského parlamentu.¹⁶⁵ Zatímco Srbové v Bělehradu házeli kameny na velvyslanectví USA, které považovali za strůjce své pohromy, český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg už tehdy „pohazoval“ s možností brzkého uznání nově vzniklého státu („*Počkáme na evropské mocnosti a na to, zda se vláda v Prištině bude chovat slušně, a pak to Kosovu také hodíme.*“).¹⁶⁶

---

otázce Kosova sdílí společné stanovisko se zeměmi EU, (...) vyjednávací proces mezi Bělehradem a Prištinou, zprostředkovaný Trojkou, byl vyčerpán a status quo v Kosovu je neudržitelný.“

¹⁶¹ Dne 8. prosince 2007, předložila trojice mezinárodních vyjednávačů ze Spojených států, Evropské unie a Ruska generálnímu tajemníkovi OSN Pan Ki-munovi zprávu, v níž rekapituluje průběh rozhovorů mezi Prištinou a Bělehradem o statusu jihosrbské provincie Kosovo. Diplomaté ve zprávě uvádějí, že čtyři měsíce vyjednávání k žádné dohodě nevedly, protože zástupci Srbska na jedné straně a zástupci Kosova na straně druhé nebyli ochotni k ústupkům. Vyjednávací mandát této „Trojky“ skončil 10. prosince a už tehdy kosovští Albánci zdůrazňovali, že nevidí jiné východisko ze situace, než je nezávislost. Pod tlakem mezinárodního společenství byl však tento krok prozatím odložen. Srov. „Trojka“ předložila OSN zprávu, v níž shrnuje jednání o Kosovu (<http://www.ct24.cz/svet/651-trojka-predlozila-osn-zpravu-v-niz-shrnuje-jednani-o-kosovu/>), *Nezávislé Kosovo bude. Ale kdy?*, Lidové noviny, 8. 12. 2007 a *Informace ministra zahraničních věcí o budoucím statutu Kosova* (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=56135&ido=21408&idj=1>).

¹⁶² Thaçi: *Kosovo bude nezávislé za několik dní*, Lidové noviny, 25. 1. 2008.

¹⁶³ Srbské prezidentské volby se konaly na začátku února 2008 a mnoho pozorovatelů je považovalo za jakési referendum o srbské budoucnosti, v němž se rozhodne, zda si země přeje další přiblížování Evropské unii. Orientaci na EU sliboval voličům Boris Tadić (Demokratické strana), zatímco Tomislav Nikolić (Srbská radikální strana) byl spíše pro posílení vztahů s Ruskem. V závěrečném kole voleb nakonec těsně (50,5 ku 47,7 procentům hlasů) zvítězil Tadić. Viz Srbským prezidentem je Tadić, Lidové noviny, 4. 2. 2008. Srov. *V čele Srbska je proevropský Tadić*, Hospodářské noviny, 4. 2. 2008.

¹⁶⁴ *Nezávislé Kosovo možná už 9. února*, Lidové noviny, 31. 1. 2008.

¹⁶⁵ *Kosovo vyhlásilo nezávislost, 17. 2. 2008* (http://www.lidovky.cz/kosovo-vyhlasilo-nezavislost-de6/ln_zahranici.asp?c=A080217_143018_ln_zahranici_fho).

¹⁶⁶ *Uznání? Nebudeme otálet*, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

Vstřícně vůči nové republice vyznělo i oficiální prohlášení Ministerstva zahraničních věcí ČR, ze 17. února 2008:

Česká republika bere na vědomí deklaraci nezávislosti přijatou kosovským parlamentem dne 17. února 2008.

Česká republika vítá, že Kosovo se v deklaraci zavazuje plně implementovat Ahtisaariho plán. Za klíčové pro dosažení politické a bezpečnostní stability v Kosovu a regionu západního Balkánu považujeme závazek zajištění demokratického a multietnického Kosova, včetně ochrany kulturních a historických památek, práv menšin, vytváření podmínek pro návrat uprchlíků, stejně jako uznání role mezinárodního společenství v Kosovu v nadcházejícím období.¹⁶⁷

Prohlášení také odložilo další rozhodování do zasedání Rady EU pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (General Affairs and External Relations Council, GAERC), protože podle něj ČR chtěla při uznávání Kosova postupovat v koordinaci s ostatními členskými státy EU.¹⁶⁸

Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy se konala v pondělí 18. února 2008 v belgickém Bruselu. Jejím závěrem bylo, že členské státy se mají ve věci Kosova rozhodnout podle svého i mezinárodního práva a podle svých vztahů s Kosovem.¹⁶⁹ Zároveň vyjádřila přesvědčení, že uznání samostatného Kosova není porušením rezoluce 1244 OSN.¹⁷⁰

V návaznosti na tyto závěry Rady a také na to, že řada členských zemí EU (včetně Francie, Velké Británie a dalších) vyjádřila připravenost Kosovo uznat,¹⁷¹ vydalo ministerstvo zahra-

---

¹⁶⁷ Prohlášení MZV ČR k deklaraci nezávislosti Kosova (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=55945&ido=1&idj=1>).

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Viz GAERC (2008): *Council Conclusions on Kosovo*, on-line text (<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/98807KOSOVO.pdf>).

¹⁷⁰ Rezoluce 1244 z 10. června 2008 například stvrzuje závazek všech členských států OSN respektovat suverenitu a územní celistvost Svazové republiky Jugoslávie. Viz Kosovo: Diplomatické úsilí znovu středem pozornosti (http://www.osn.cz/zpravo_dajstvi/zpravy/zprava.php?id=631).

¹⁷¹ Francie a Velká Británie uznaly Republiku Kosovo jen den po jejím vyhlášení, ještě během GAERC, tedy 18. února, dalších deset členů EU uznalo Kosovo do konce února. Celkem dosud (1. prosince 2008) uznalo Kosovo dvaadvacet členů EU, včetně ČR.

ničí nové prohlášení, v němž deklarovalo, že rovněž ČR je k uznání nezávislého Kosova připravena.¹⁷²

Schwarzenbergův postoj ke Kosovu

Role Karla Schwarzenberga při prosazování uznání samostatnosti Republiky Kosovo v ČR byla klíčová. Je proto důležité seznámit se s jeho názory na Kosovo samotné i na to, proč si právě ono zaslouží být samostatné. Výborně jeho postoje vyjadřuje kupříkladu interview pro Lidové noviny ze 17. února 2008, projev, který pronesl v parlamentu 22. února 2008 nebo rozhovor pro Právo z 19. dubna 2008. Z těchto dokumentů vyplývají následující skutečnosti:

Karel Schwarzenberg, od začátku podporoval nezávislost Kosova z velice pragmatického hlediska. V Kosovu sice podle něj páchaly hrozné zločiny všechny válčící strany, ale Albánci se do tohoto boje pustili hlavně proto, že nebyla dodržována jejich práva (kritizoval například to, že Srbové na konci 80. let minulého století, zrušili autonomní status Kosova a upřeli tak Albáncům právo na vzdělávání ve vlastním jazyce).¹⁷³ Vyjádřil pochopení i pro Srby, kteří „*zažívají tvrdý okamžik dějin*“.¹⁷⁴ Věřil však, že neexistuje lepší řešení situace, protože prý bylo už dostatečně prokázáno, že kompromisní dohoda mezi oběma komunitami není možná (zmiňuje například neúspěšná vyjednávání Marttiho Ahtisaariho a Trojky). Přičemž zdůraznil, že současný status quo v Kosovu je neudržitelný, a je proto potřebné přistoupit k řešení, které posílí stabilitu v regionu a umožní konečný smír mezi Srby a Albánci.¹⁷⁵ Tímto řešením podle něj měla být úplná nezávislost provincie.

Důležitým faktorem, který by se dle Schwarzenberga měl brát v úvahu, byla přítomnost českých vojáků, policistů a civilistů v zemi. Tito lidé se podle něj ocitli ve velmi obtížné situaci, když působí v zemi, se kterou ČR nemá diplomatické styky.¹⁷⁶

Nezávislost Republiky Kosovo, by ale ani přesto neuznal, kdyby neměla dostatečnou mezinárodní podporu. Už 17. února, v den, kdy Kosovo vyhlásilo nezávislost, prohlásil, že je vhodné

---

¹⁷² Prohlášení MZV k závěrům GAERC – Kosovo (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=55962&ido=1&idj=1>).

¹⁷³ Viz *Uznání? Nebudeme otálet*, Lidové noviny, 18. 2. 2008 a Informace ministra zahraničních věcí o budoucím statutu Kosova (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=56135&ido=21408&idj=1>).

¹⁷⁴ *Uznání? Nebudeme otálet*, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

¹⁷⁵ Informace ministra zahraničních věcí o budoucím statutu Kosova (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=56135&ido=21408&idj=1>).

¹⁷⁶ *Karel Schwarzenberg: My, diplomati, si stejně jako lehké děvy partnery nevybíráme*, Právo, 19. 4. 2008.

počkat, jak se rozhodnou evropské mocnosti, protože „*Kosovo není věcí, kde bychom sami měli hrát aktivní roli, na to jsme příliš malí páni. Proto je dobrým mravem nechat tu prostor velkým západoevropským demokraciím a pak se vyjádřiti.*“¹⁷⁷

Když ale Kosovo uznaly Spojené státy a postupně ho začala uznávat také velké většina členů Evropské unie, měl Schwarzenberg jasno: neuznání Kosova by podle něj oslabilo transatlantickou vazbu ČR a také by naši republiku vyčlenilo z většinového proudu v rámci mezinárodního společenství a Evropské unie. Tím by ČR přestala být pro ostatní členské státy unie relevantní partner při řešení ostatních otázek spojených se situací v regionu západního Balkánu a také by bylo znemožněno prosazovat stanovené priority v době českého předsednictví Radě Evropské unie v prvním pololetí roku 2009.¹⁷⁸

Politická debata ohledně nové republiky

Schwarzenberg však ve svém přesvědčení zůstal skoro osamocen. Ostře proti uznání samostatného Kosova se ihned postavila opozice (ČSSD, KSČM) a prezident Klaus. Kurz ministerstva zahraničí se ovšem nelíbil ani lidovcům a některým členům ODS. Europoslanec a člen ODS, Jan Zahradil, uvedl, že Kosovo je záležitostí vlády a „*proto také nikdo otevřeně nevystoupí proti, aby vládu podryval. Mnozí s tím však mají problém,*“¹⁷⁹ řekl.

Poslanec Radko Martínek z ČSSD přirovnal situaci kolem Kosova k Mnichovské dohodě a Ahtisaariho vyjednávání zase připodobnil k předválečnému vyjednávání lorda Runcimana. Stejně tak by podle něj nebylo vhodné zradit uznáním Kosova Srby, dlouholeté české spojence. Obával se i toho, aby se ČR následováním „hlavního proudu“ nestala jakýmsi lokajem mocností, případně aby uznání samostatnosti Kosova neotevřelo Pandořinu skříňku, jejímž výsledkem budou další konflikty ve světě.¹⁸⁰

---

¹⁷⁷ Viz PPČ 174.

¹⁷⁸ Viz PPČ 175. Mezi hlavní priority předsednictví patří Konkurenceschopná Evropa, Energetika a změna klimatu a Evropa otevřená a bezpečná. Zahraničně politické priority českého předsednictví, které vychází z prioritního tématu Evropa otevřená a bezpečná, se soustřeďují do tří oblastí: rozvoj transatlantických vztahů, západní Balkán a východní Evropa. Viz Předsednictví ČR v Radě EU (<http://www.mzv.cz/www/mzv/default.asp?ido=21456&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=&poccl=5>). V dokumentu *Sektorové priority českého předsednictví EU 2009*, který je k nahlédnutí na zmíněné stránce stojí, že „*Zvláštní pozornost zaměří ČR na Kosovo (...). České předsednictví bude usilovat o postupnou normalizaci vztahů mezi Srbskem a Kosovem.*“

¹⁷⁹ *Česko uzná samostatné Kosovo*, Hospodářské noviny, 21. 3. 2008 a *Češi brzy uznají Kosovo*, Lidové noviny, 22. 3. 2008.

¹⁸⁰ Viz PPČ 175.

I jeho stranický kolega Jan Hamáček vyjádřil obavy nad tím, že uznání nezávislosti Kosova by mohlo poškodit mezinárodní právo a jeho kredibilitu a že by se mohlo stát precedentem pro celou řadu dalších doutnajících konfliktů. Navrhl pokračovat v hledání kompromisů mezi oběma stranami.¹⁸¹ Šéf ČSSD, Jiří Paroubek, se nechal slyšet, že odtržení Kosova je předčasné, nezodpovědné a v rozporu s mezinárodním právem.¹⁸² Stínový ministr zahraničí za ČSSD Lubomír Zaorálek zase tvrdil, že uznání „mafíánského“ Kosova povede k destabilizaci celého Balkánu.¹⁸³

Vládní postoj se opět nelíbil KSČM. Poslankyně za KSČM Kateřina Konečná kritizovala porušování mezinárodního práva a varovala před vytvořením precedentu, jehož budou chtít využít další území.¹⁸⁴

Oficiální verze, proč KDU-ČSL odmítá samostatnost Kosova, byla, že se strana obává zhoršení vztahů se Srbskem.¹⁸⁵ Předseda strany Jiří Čunek také řekl, že „*Jsmo přesvědčeni, že se v Evropě mají budovat multietnické státy – a to Kosovo není.*“¹⁸⁶ Otázkou však je, jestli se lidovci mnohem více než zhoršení vztahů se Srbskem neobávali vzniku dalšího evropského muslimského státu. Poslanec za KDU-ČSL Jiří Karas na webu KDU zveřejnil článek, v němž tvrdí, že postup OSN nahrává albánským a islámským radikálům „*jejichž jediným cílem je vyhnání všech Srbů a islamizace pravoslavného Kosova.*“¹⁸⁷

Jediná Strana zelených se přiklonila ke Schwarzenbergově postoji: vyjádřila ochotu uznat Kosovo, až tak učiní většina evropských zemí. Podle ministra školství Ondřeje Lišky neexistovalo jiné řešení než Kosovo uznat. „*Je to nejméně špatné řešení ze všech špatných, které máme na výběr,*“ uvedl.¹⁸⁸

---

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² *Vláda Kosovo uzná, Klausovi nezávislost vadí*, Lidové noviny, 18. 2. 2008. Srov. *Vondra: Kosovo neposvětime za týden*, Hospodářské noviny, 19. 2. 2008.

¹⁸³ Viz PPČ 179.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ *Česko uznalo Kosovo, vyšle diplomaty*, Lidové noviny, 22. 5. 2008.

¹⁸⁶ *Vláda uznala nezávislé Kosovo*, Hospodářské noviny, 22. 5. 2008.

¹⁸⁷ *Kosovo ať je raději rozdělené. Jinak totiž bude jen islámské* (<http://www.kdu.cz/default.asp?page=311&idr=132&IDCI=15087>).

¹⁸⁸ *Češi brzy uznají Kosovo*, Lidové noviny, 22. 3. 2008.

Na stranu Srbů se znovu postavil také prezident (2003–dnes) Václav Klaus. Například v diskusi na televizi Prima 17. února 2008 Klaus řekl, že podle něj může odtržení Kosova způsobit domino efekt v Evropě, protože „některé jiné části jiných států mohou najednou přijít na to, že jim to tak úplně nevoní v tom větším státu, ve kterém se dodneška nacházejí.“¹⁸⁹ Přesto přislíbil, že bude ctít vládní postoj, ať už bude jakýkoliv.¹⁹⁰

Karel Schwarzenberg poprvé předložil návrh na uznání Kosova už 2. dubna 2008. Premiér Mirek Topolánek však avizoval odložení konečného rozhodnutí s tím, že je ještě třeba vypracovat další zahraničněpolitické a ekonomické analýzy. Na odložení termínu trvali i lidovci.¹⁹¹ Další vládní hlasování o uznání Kosova se nemělo konat dříve než po srbských parlamentních volbách.¹⁹²

Vláda uznává Republiku Kosovo

Česká vláda nakonec uznala nezávislost Kosova 21. května 2008, jen deset dní po zmiňovaných volbách v Srbsku. Hlasování o návrhu, který předložil Karel Schwarzenberg, dopadlo poměrně těsně. Jedenáct českých ministrů bylo pro, sedm proti.¹⁹³ Vláda odsouhlasila navázání diplomatických styků s Republikou Kosovo, čímž Česká republika uznala Republiku Kosovo jako nezávislý stát.¹⁹⁴

V tiskové zprávě, kterou na svých webových stránkách zveřejnilo jak Ministerstvo zahraničních věcí, tak Vláda ČR, stálo, že Česko uznalo nezávislost Kosova z přesvědčení, že jeho uznání posílí celkovou stabilitu v oblasti, umožní realistické východisko z neudržitelného provizoria a nasměruje úsilí zemí regionu západního Balkánu směrem k členství v evropských

---

¹⁸⁹ Klaus: Nezávislost Kosova může mít bezprecedentní důsledky (http://www.ceskenoviny.cz/domov/index_view.php?id=297371).

¹⁹⁰ Vláda Kosovo uzná, Klausovi nezávislost vadí, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Srbské vládě Vojislava Koštunici se nepodařilo ustát spory o nezávislost Kosova. Premiér podal svou demisi 8. března 2008. Termín nových parlamentních voleb byl stanoven na 11. května. Koštunica z umírněně nacionalistické Demokratické strany Srbska obvinil svého koaličního partnera, Tadićovu proevropskou Demokratickou stranu, že se vzdala obhajoby srbských nároků na Kosovo výměnou za vyhlídku na lepší vztahy ze Západem. „Záležitost Kosova je rozhodující otázkou, v níž jsme se ve vládě neshodli. Proto musíme vrátit mandát lidu,“ uvedl. Viz Srbská vláda končí, zlomilo ji Kosovo, 9. 3. 2008 (http://www.lidovky.cz/srbska-vlada-konci-zlomilo-ji-kosovo-dvb-/In_zahranici.asp?c=A080309_103529_In_zahranici_svo). Volby nakonec vyhrála Tadićova Demokratická strana. Viz Co platí na Srbsko, Lidové noviny, 13. 5. 2008.

¹⁹³ Uznání nezávislosti Kosova. Konec českého byznysu v Srbsku? (<http://www.businessinfo.cz/clanek/kosovo/uznani-kosova-cesky-byznys-v-srbsku/1001749/49507/>).

¹⁹⁴ Usnesení Vlády České republiky ze dne 21. května 2008 č. 635, on-line text (http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web/cs?Open&2008&05-21).

a euroatlantických institucích.¹⁹⁵ Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg však poněkud pragmatičtěji uvedl: „*Vývoj byl takový, že se Kosovo osamostatnilo. A my s tímto faktem musíme pracovat a uznat realitu, která se stala. Obzvláště, když máme v této oblasti přes 500 našich lidí.*“¹⁹⁶

Rozhodnutí vlády se příliš nelíbilo opozici ani prezidentovi. Tiskový mluvčí Václava Klause uvedl, že prezident nebyl o rozhodnutí vlády dopředu informován a pokud prý by byl členem vlády, hlasoval by stejně jako ministři za KDU-ČSL (tj. proti uznání Kosova).¹⁹⁷ Uznání Republiky Kosovo se pochopitelně nelíbilo ani Srbsku, které na protest stáhlo svého velvyslance Vladimira Vereše¹⁹⁸ z Prahy ke konzultacím¹⁹⁹ do Bělehradu. Pro českou diplomacii však toto odvolání překvapením nebylo, protože takto Srbsko postupovalo v případě všech zemí, které Kosovo uznaly.²⁰⁰ Stínový ministr zahraničí za ČSSD Lubomír Zaorálek se proti uznání ohradil s tím „*že vláda nejednala v souladu s usnesením Sněmovny, které ji žádalo, aby nezávislé Kosovo v této chvíli neuznávala.*“²⁰¹ Jeho stranický kolega Zdeněk Škromach dokonce vládní rozhodnutí označil za „*zradu národa.*“²⁰²

19. července 2008 se Česká republika stala 14. zemí,²⁰³ která svou styčnou kancelář v kosovské Prištině povýšila na zastupitelský úřad. První českou velvyslankyní v Kosovu byla jmenována Jana Hřebíčková. Svou roli pro otevření velvyslanectví v Kosovu hrálo i chystané české předsednictví EU. Zřízení velvyslanectví v Kosovu je však především symbolickým

---

¹⁹⁵ Viz Česká republika uznala nezávislost Kosova 21. 5. 2008 (<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=35498>).

¹⁹⁶ *Česko uznalo Kosovo, vyšle diplomaty*, Lidové noviny, 22. 5. 2008.

¹⁹⁷ *Klaus kritizuje vládu za uznání Kosova*, Lidové noviny, 23. 5. 2008 a *Jak jsem se styděl, nazval prezident svůj text*, Mladá fronta Dnes, 24. 5. 2008.

¹⁹⁸ Klaus svůj protest proti vládě částečně vyjádřil i tím, že odvolaného velvyslance před jeho odjezdem z Prahy pozval na návštěvu na Pražský Hrad. Viz *Klaus demonstrativně pozval na Hrad srbského ambasadora*, Právo, 24. 5. 2008.

¹⁹⁹ Povolání ke konzultacím je v diplomatických vztazích dramatickým krokem. Není ale tak vážné, jako by bylo trvalé odvolání velvyslance či přímo přerušování diplomatických styků a zavření zastupitelského úřadu. Povolání ke konzultacím nicméně ukazuje, že mezi státy vznikla krize, kterou se nepodařilo vyřešit jiným způsobem. Viz Hubinger, V.: *Encyklopedie diplomacie*, Praha, Libri 2006, s. 113.

²⁰⁰ *Klaus přijal odvolaného velvyslance*, 23. 5. 2008 (http://www.lidovky.cz/klaus-prijal-odvolaneho-velvyslance-dvhl-in-domov.asp?c=A080523_080931_in_domov_nev). Vereš se zpět do Prahy vrátil za necelé tři měsíce od svého odvolání, 6. 8. 2008. Viz *Srbský velvyslanec už znovu úřaduje v Praze*, Hospodářské noviny, 7. 8. 2008.

²⁰¹ *Vláda uznala Kosovo bez lidovců*, Právo, 22. 5. 2008.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ *Česko otevřelo ambasádu v Kosovu*, 19. 7. 2008 (http://www.lidovky.cz/cesko-otevrela-ambasadu-v-kosovu-d46-in-zahranici.asp?c=A080719_184638_in_zahranici_nev).

aktem, neboť vzhledem k velikosti zdejší české diplomatické mise,²⁰⁴ není pravděpodobné, že ČR tomuto zastupitelskému úřadu přikládá příliš velkou důležitost.

Podstatné je zmínit i historicky první oficiální schůzku ministrů zahraničí ČR a Kosova, která se konala 23. srpna 2008 v Praze. Kosovský ministr zahraničí Skender Hyseni poděkoval Karlu Schwarzenbergovi za podporu, kterou Česká republika Kosovu poskytovala a stále poskytuje. Zmínil zejména přítomnost českých vojáků v jeho zemi v rámci KFOR. Schwarzenberg svému protějšku zase slíbil, že Česko chce během svého předsednictví EU urychlit přibližování Kosova a dalších zemí Balkánu k Evropské unii.²⁰⁵

---

²⁰⁴ Na českém velvyslanectví v Prištině v současnosti pracují pouze dva lidé, velvyslankyně a její zástupce. Viz PPČ 203.

²⁰⁵ *Urychlíme cestu Kosova do EU*, Lidové noviny, 23. 8. 2008.

6. Závěr

Jak tedy stručně charakterizovat českou zahraniční politiku vůči Kosovu? První hypotéza této práce, že **Politika České republiky vůči Kosovu nekopírovala vždy rozhodnutí západních velmocí**, se nepotvrdila. Česká zahraniční politika vůči Kosovu se po celé sledované období pohybovala ve směru kosovské politiky EU. Poprvé se ČR do tohoto evropského směru dostala v roce 1998, kdy podpořila sankce EU vůči Jugoslávii. Pokračovala v něm, i když svolila s nálety NATO a když se účastnila mise KFOR. Jejím projevem byla také podpora Ahtisaariho plánu i pozdější uznání Kosova samostatným státem.

O tom, že šlo skutečně o následování Západu a ne o zralá samostatná rozhodnutí, svědčí především nechuť, s jakou čeští politici zmíněné kroky podnikali. Zvláště těžká politická rozhodnutí jako bylo schválení bombardování Jugoslávie nebo uznání samostatné Republiky Kosovo nedělali čeští politici snadno. Netajili se přitom tím, že svá rozhodnutí dělají především proto, že ČR musí držet kurz shodný s EU potažmo s NATO, ačkoli je jim schvalování unijní politiky „proti srsti“.

Objevily se sice dvě samostatné české politické iniciativy týkající se Kosova, obě ale skončily neslavně. Tou první byla česko-řecká mírová iniciativa ministra zahraničí Jana Kavana, která měla být diplomatickým řešením kosovské krize. V této iniciativě se ovšem poprvé projevil hlavní nedostatek samostatné české zahraniční politiky vůči Kosovu: nepřipravenost a nekoordinovanost. Svou mírovou iniciativu pravděpodobně Kavan více konzultoval s Řeky a Japonci než s domácími politiky. Ti potom jeho plán tvrdě odsoudili. Není potom divu, že dokument, pro který nenašel podporu ani doma, se mu na mezinárodní scéně prosadit nepodařilo.

V roce 2005 navštívil Srbsko a Kosovo premiér Jiří Paroubek a nabídl diplomatickou asistenci ČR při řešení budoucího statusu Kosova. Povzbuzen pozitivní reakcí Srbů i Albánců, přišel s vágním plánem na oddělení obou kosovských etnik, který svědčil o tom, že se se situací v Kosovu příliš dobře neseznámil. Na rozdíl od Kavana ale nejdříve představil svůj plán v parlamentu. Po silné kritice opozice, o jeho návrhu vláda nakonec ani nehlasovala a naopak podpořila mnohem lépe připravené stanovisko ministerstva zahraničí, které se shodovalo se stanoviskem EU.

Všechny české kosovské snahy tak zůstaly mnohem spíše soukromými kroky jednotlivých politiků, než oficiálními stanovisky ČR.

Text této práce přesto naznačuje, že není možné zcela souhlasit s dříve citovaným Karlem Schwarzenbergem, podle kterého je ČR příliš malým pánem, než aby v otázce Kosova hrála aktivní roli. ČR pro aktivní roli, kterou mohla sehrát, měla určité předpoklady. Především historické kontakty a výborné vztahy se Srby a rovněž dobré vztahy s kosovskými Albánci, iniciované působením českých lékařů a vojáků v Kosovu. Určitou možnost pro realizaci samostatné zahraniční politiky vůči Kosovu tak Česká republika mohla sehrát například jako mediátor mezi Srby a Albánci. Své předpoklady však nedokázala využít. Bylo to jednak kvůli rozpolcenosti české politické scény a jednak kvůli chybějící politické koncepci vůči Kosovu. Jinými slovy: ČR mohla hrát v kosovské otázce aktivní roli za předpokladu, že by svůj postup nejprve koordinovala a dobře připravila na domácí půdě.

Nepotvrdila se ani druhá hypotéza a to že **Česká zahraniční politika vůči Kosovu se vyvíjela v závislosti na aktuální vnitropolitické situaci v ČR**. Česká zahraniční politika vůči Kosovu by se nejlépe dala popsat jako ustrnulá. Bez ohledu na to, kdo byl zrovna u moci, jela v kolejích, které před tím vyjela EU.

Důvodem proč to tak bylo, je pravděpodobně obrovská názorová roztržičnost, která ve věci Kosova mezi českými politiky převládala a dodnes převládá. Přičemž nešlo ani tak o názorové rozepře mezi politickými stranami, jako spíše o různice uvnitř samotných stran (kromě KSČM, která byla jako celek proti jakékoli a číkoli angažovanosti v Jugoslávii). Nejvíce tato rozpolcenost zasáhla ODS a ČSSD. V ODS dokonce kosovská krize odstartovala krizi vnitrostranickou. V ČSSD zase došlo k paradoxní situaci: většina členů byla proti bombardování Jugoslávie, ale přesto podporovala oficiální politiku vlády, která bombardování schválila.

Na tuto situaci může být nahlíženo dvojí optikou: jako na problém etický či naopak jako na problém politické nevyspělosti.²⁰⁶ U většiny čelních českých politiků se totiž v souvislosti s kosovskou otázkou projevil jeden zvláštní rys: neuměli oddělit své osobní názory od postojů, které by měli projevovat jako představitelé státu. Mnoho českých politiků soucítilo se Srbskem, ale zároveň si bylo vědomo svých povinností plynoucích z členství v NATO. Proto premiér Miloš Zeman dal svolení s bombardováním, ale před médii a dokonce i před svými spolustraníky se to styděl přiznat. Proto ministr zahraničí Kavan obhajoval nálety jako po-

---

²⁰⁶ Srov. *Poslanci ODS kritizují stanovisko grémia*, Mladá fronta Dnes, 7. 4. 1999 a *Schwarzenberg: Čeští politici nevyrostli v demokracii*, Lidové noviny, 28. 4. 1999.

slední možné řešení hrozící humanitární katastrofy, ale zároveň tvrdil, že ČR k náletům prostě musela dát souhlas, ať už s tím její představitelé souhlasili, nebo ne.

Ať už mělo toto chování jakýkoliv zdroj, jeho výsledkem byl velice nečitelný obraz ČR v zahraničí, který se však částečně dařilo vyrovnávat bývalému českému prezidentovi Václavu Havlovi. I Havel, stejně jako většina našich politiků dával do poslední chvíle přednost diplomatickému řešení krize. Když se však NATO rozhodlo pro bombardování, dal stranou své osobní názory a plně se postavil za rozhodnutí aliance. Pokud měl s leteckými útoky NATO nějaký problém, nechal si ho pro sebe. Havel však kvůli svým autonomním rozhodnutím (například nabídnutí českých vojáků pro případnou pozemní operaci v Kosovu nebo jeho návštěva Kosova v červnu 1999) musel na domácí scéně čelit silné kritice.

Čeští politici nebyli jednotní ani co se týče případného uznání Republiky Kosovo. Opět dávali najevo, že z nově vzniklé republiky nejsou příliš nadšeni. Nakonec však u nich znovu převážila povinnost vůči EU a vláda nově vzniklou republiku uznala. Z textu této práce ovšem vyplývá, že kdyby místo ODS byla ve vládě kupříkladu ČSSD, je pravděpodobné, že by Kosovo dříve či později uznala i ona. Nedá se tudíž potvrdit hypotéza, že českou zahraniční politiku vůči Kosovu určovala vnitropolitická situace, případně vládnoucí strana, protože ani jedna z českých politických stran (s výjimkou KSČM) nebyla v kosovské otázce jednotná a ani nedisponovala nějakou ucelenou doktrínou vůči tomuto regionu. Českou zahraniční politiku vůči Kosovu tak mnohem spíše určovala „nadstraničká“ evropská povinnost.

7. Literatura

Není-li uvedeno jinak, všechny elektronické zdroje byly ověřeny k 1. prosinci 2008.

Primární zdroje

On-line texty

GAERTS (2008): *Council Conclusions on Kosovo*, on-line text

(<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/98807KOSOVO.pdf>).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (www.mpo.cz).

- *Exportní strategie České republiky pro období 2006-2010*, on-line text
(<http://www.mpo.cz/dokument52127.html>).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (www.mzv.cz).

- *Zpráva o zahraniční politice České republiky za rok 2001*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=8958&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=False&poccl=5>).
- *Zpráva o zahraniční politice České republiky za rok 2002*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=10986&idj=1&amb=1&ikony=False&trid=1&prsl=False&poccl=>).
- *Zpráva o zahraniční politice za rok 2003*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=14195&idj=1&amb=1&ikony=False&trid=1&prsl=False&poccl=>).
- *Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2005*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=18472&idj=1&amb=1&ikony=False&trid=1&prsl=False&poccl=>).
- *Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2007*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=22724&idj=1&amb=1&ikony=False&trid=1&prsl=False&poccl=>).

North Atlantic Treaty Organization (www.nato.int).

- *Resolution 1244* (1999), on-line text
(<http://www.nato.int/Kosovo/docu/u990610a.htm>).

Poslanecká sněmovna (www.psp.cz).

- *Usnesení zahraničního výboru z 10. schůze dne 21. února 2007*, on-line text
(<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=8709>).

Senát Parlamentu České republiky (www.senat.cz).

- *30. Usnesení Výboru pro zahraniční věci, obranu a Bezpečnost z 9. schůze dne 26. května 1999*, on-line text (http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psenat/webNahled?id_doc=7947&id_var=7947).

The United Nations Office of the Special Envoy for Kosovo (www.unosek.org).

- *Report of the Special Envoy of the Secretary-General on Kosovo's future status* (2007), on-line text (<http://www.unosek.org/docref/report-english.pdf>).

Vláda České republiky (www.vlada.cz).

- *Usnesení Vlády České republiky ze dne 21. května 2008 č. 635*, on-line text
(http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web/cs?Open&2008&05-21).
- *Záznam z jednání schůze vlády České republiky konané dne 25. ledna 2006*, on-line text
(http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/B064BEE4BB950D1CC12571B6006C6D29).

Webové stránky

Informační centrum o NATO (www.nato.cz).

- Naše cesta do NATO (<http://www.nato.cz/rozsir/proces.html>).

Informační centrum OSN v Praze (www.osn.cz).

- Kosovo: Diplomatické úsilí znovu středem pozornosti
(<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=631>).

Křesťansko-demokratická unie (www.kdu.cz).

- *Kosovo at' je raději rozdělené. Jinak totiž bude jen islámské*
(<http://www.kdu.cz/default.asp?page=311&idr=132&IDCl=15087>).

Ministerstvo obrany České republiky (www.army.cz).

- 13. kontingent AČR (http://www.13kfor.army.cz/html/3_0.html).
- KFOR (<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=7090>).

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (www.mzv.cz).

- Kosovo - aktivity ČR v zemi
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=13351&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=False&poccl=5>).
- Informace ministra zahraničních věcí o budoucím statutu Kosova
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=56135&ido=21408&idj=1>).
- Prohlášení MZV ČR k deklaraci nezávislosti Kosova
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=55945&ido=1&idj=1>).
- Prohlášení MZV k návrhu na řešení statusu Kosova
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=46110&ido=10544&idj=1&amb=1>).
- Prohlášení MZV ČR k situaci v Kosovu
(<http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?id=24897&ido=10544&idj=1&amb=1&ParentIDO=>).
- Prohlášení MZV k závěrům GAERC – Kosovo
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=55962&ido=1&idj=1>).
- Předsednictví ČR v Radě EU
(<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?ido=21456&idj=1&amb=1&trid=1&prsl=&poccl=5>) + dokument Sektorové priority českého předsednictví EU 2009.
- Prohlášení MZV ČR ke zvolení prezidenta a jmenování předsedy vlády provincie Kosovo (SRJ) (<http://www.mzv.cz/wwwo/MZV/default.asp?id=10438&ido=10544&idj=1&amb=1>).

- Stanovisko ke Kosovu
(<http://www.mzv.cz/wwwo/default.asp?id=6345&ido=6707&idj=1&amb=1&ParentID=218>).

North Atlantic Treaty Organization (www.nato.int).

- Washington Summit (<http://www.nato.int/docu/update/1999/0421e.htm>).

Vláda České republiky (www.vlada.cz).

- Česká republika uznala nezávislost Kosova 21. 5. 2008
(<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=35498>).
- Činnost vlády
(http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/search.cs?SearchView&Query=kosovo&SearchOrder=4&SearchWV=TRUE).

Sekundární zdroje

Časopisy

Hradečný, P.: *Kosovo: zdroje a cesty konfliktu*, Mezinárodní politika, roč. 23, č. 6, 1999, s. 19-21.

Společný česko-řecký návrh pro mírový proces v jihovýchodní Evropě, Mezinárodní politika, roč. 23, č. 6, 1999, s. 31-33.

Knihy

Dienstbier, J.: *Daň z krve*, Praha, Lidové noviny 2002.

Dienstbierová, J.: *Role armády České republiky při stabilizaci Balkánského regionu* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006.

Girgle, P.: *Stručná historie států. Kosovo*, Praha, Libri 2006.

Hrabálek, M.: *Prezident jako aktér zahraniční politiky* in Kořan, M. – Hrabálek, M. (eds.): *Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces*, Brno, Mezinárodní politologický ústav 2007.

Hubinger, V.: *Encyklopedie diplomacie*, Praha, Libri 2006.

Latawski, P.: *The Kosovo crisis and the evolution of post-Cold War European security*, New York, Manchester University Press 2003.

Pelikán, J.: *Dějiny Srbska*, Praha, Lidové noviny 2005.

Prtina, S.: *Zahraniční a bezpečnostní politika Srbska a Černé Hory* in Smekal, H. – Stýskalíková, V. (eds.): *Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*, Brno, Mezinárodní politologický ústav 2004.

Smolík, J. – Šmíd, T. – Vařura, V. (eds.): *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*, Brno, Mezinárodní politologický ústav 2007.

Stach, S.: *Rozvojová spolupráce České republiky* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Rada pro mezinárodní vztahy, Praha, 2006.

Stýskalíková, V. – Smekal, H. (eds.): *Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*, Brno, Mezinárodní politologický ústav 2004.

Šťouračová, J.: *Česká republika a balkánský region* in Dienstbier, J. (ed.): *Stabilita Balkánu a Evropská unie. Příspěvek České republiky*, Praha, Rada pro mezinárodní vztahy 2006.

Tesař, F.: *Balkánský prostor v české zahraniční politice* in Kořan, M.: *Česká zahraniční politika v roce 2007: analýza ÚMV*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2008.

Tesař, F.: *Česká zahraniční politika před vstupem do Evropské unie a Balkán* in Pick, O.-Handl, V. (eds.): *Zahraniční politika České republiky 1993 – 2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*, Praha, Ústav mezinárodních vztahů 2004.

Novinové články

ČTK - všechny články z ČTK jsou převzaty z databanky ČTK, viz

<http://ib.ctk.cz/infobanka>

Ministři EU podpořili sankce vůči Jugoslávii, ČTK, 13. 3. 1998.

Šedivý s Geremkem: spoluprací při cestě do EU předejít rozporům, ČTK, 12. 5. 1998.

Nové sankce EU vůči Srbsku chápeme, ČTK, 9. 6. 1998.

MPO: Čeští investoři jsou vůči SRJ velmi opatrní, ČTK, 9. 6. 1998.

Senát kvůli Kosovu odmítl dohodu o ochraně investic s Jugoslávii, ČTK, 11. 6. 1998.

Praha se připojuje k deklarovanému protisrbskému postoji EU, ČTK, 11. 6. 1998.

EU je pro další sankce, vojenský zásah jen se souhlasem RB, ČTK, 15. 6. 1998.

Generál Šedivý: Armáda je připravena zúčastnit se akce v Kosovu, ČTK, 16. 6. 1998.

Na pozadí rozšiřování EU řešilo šest prezidentů situaci v Kosovu, 12. 10 1998.

Předák kosovských Albánců Rugova přilétá dnes na návštěvu Prahy, ČTK, 16. 12. 1998.

Hospodářské noviny - všechny ostatní články pocházejí z mediální databáze TAMTAM (pokud není uvedeno jinak), viz <http://www.anopress.cz>

Lánský: Polní nemocnice je v pohotovosti pro zásah v Kosovu, Hospodářské noviny, 7. 10. 1998.

Premiér Zeman by do Kosova vyslal polní nemocnice z ČR, Hospodářské noviny, 8. 10. 1998.

Kavan obhajuje postup NATO v Kosovu, Hospodářské noviny, 9. 10. 1998.

Havel vyzval k široce založené mezinárodní akci, Hospodářské noviny, 13. 10. 1998.

ČR by se měla podílet na zásahu, Hospodářské noviny, 14. 10. 1998.

Rugova s hledáním podpory pro nezávislost Kosova neuspěl, Hospodářské noviny, 18. 12. 1998.

Z Pražského hradu zní apel svolat konferenci o Kosovu, Hospodářské noviny, 19. 01. 1999.

Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999.

Nečas: NATO nemělo na výběr, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

Kavan: Bezpečnost ČR není ohrožena, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

Bezpečnostní rada ČR vyzvala Bělehrad k jednání, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999.

Laštůvka: Jde o útok bez mandátu OSN, Hospodářské noviny, 26. 3. 1999.

Kavan: Pozemní operaci vláda nechce, Hospodářské noviny, 12. 4. 1999.

Nemocnice může do Makedonie, Hospodářské noviny, 25. 3. 1999.

Macek je proti bombardování, Hospodářské noviny, 29. 3. 1999.

Na NATO si prý ČR ještě nezvykla, Hospodářské noviny, 30. 3. 1999.

Politici v otázce Kosova „sladili noty“, Hospodářské noviny, 14. 4. 1999.

Klausovi se nelíbí závěr summitu, Hospodářské noviny, 27. 4. 1999.

Kavan představil v Paříži návrhy ČR, Hospodářské noviny, 30. 4. 1999.

Shoda v Lánech, Hospodářské noviny, 3. 5. 1999.

Havel žádá porozumění pro uprchlíky, Hospodářské noviny, 4. 5. 1999.

Kabinet vůči NATO své závazky plnil, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

Kavan obhajoval mírový plán pro Kosovo, Hospodářské noviny, 13. 5. 1999.

Šéf diplomacie odmítá hodnocení čtyřkoalice jako nekvalifikované, Hospodářské noviny, 17. 5. 1999.

Česko-řecký plán o Kosovu podepsán, Hospodářské noviny, 24. 5. 1999.

Mírový plán ČR a Řecka pro Kosovo bez odezvy NATO, Hospodářské noviny, 26. 5. 1999.

Průlom v řešení kosovské krize, Hospodářské noviny, 4. 6. 1999.

Kabinet vůči NATO své závazky plnil, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

Na přílišnou radost je ještě brzy, Hospodářské noviny, 7. 6. 1999.

Zeman: Mezinárodní síly musejí přijít do Kosova co nejdříve, Hospodářské noviny, 8. 6. 1999.

Vláda schválila rotu pro KFOR, Hospodářské noviny, 9. 6. 1999.

Mír na Balkáně konečně na dosah, Hospodářské noviny, 10. 6. 1999.

Politici vítají zastavení náletů, ale mají obavy z vývoje v Kosovu, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

Vetechý chce větší jednotku do KFOR, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

Zbraně v Kosovu umlkly, vojáci teď mají zajistit mír, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

Politici vítají zastavení náletů, ale mají obavy z vývoje v Kosovu, Hospodářské noviny, 11. 6. 1999.

Aliance vstoupila do Kosova, Hospodářské noviny, 14. 6. 1999.

Posílení české jednotky v Kosovu schvalují všechny parlamentní strany vyjma KSČM, Hospodářské noviny, 14. 6. 1999.

Financování jednotky stále nejasné, Hospodářské noviny, 16. 6. 1999.

Sněmovna schválila větší účast vojáků v KFOR, Hospodářské noviny, 16. 6. 1999.

České posily pro Kosovo NATO zatím nevyužije, Hospodářské noviny, 17. 6. 1999.

Senát schválil 800 vojáků pro Kosovo, Hospodářské noviny, 18. 6. 1999.

Prezidentův plán na cestu do Kosova vyvolal značné pochyby, Hospodářské noviny, 23. 6. 1999.

Havel dostal předsevzetí a navštívil Kosovo, Hospodářské noviny, 28. 6. 1999.

Havla v Kosovu vítali voláním NATO, NATO..., Hospodářské noviny, 28. 6. 1999.

Premiér soudí, že Havel měl mít Miloševičovo pozvání do Kosova, Hospodářské noviny, 29. 6. 1999.

Prvních třicet českých vojáků pro operaci KFOR odjelo na Balkán, Hospodářské noviny, 29. 6. 1999.

Bělehrad si oficiálně na Havlovu návštěvu Kosova zatím nestěžoval, Hospodářské noviny, 30. 6. 1999.

Česká rota má sídlit v Podujevu, Hospodářské noviny, 2. 7. 1999.

Česká rota vstoupila do Kosova, Hospodářské noviny, 7. 7. 1999.

Pomoc Kosovu pokryjí dluhopisy, Hospodářské noviny, 7. 7. 1999.

Firmy se bojí o účast na Balkáně, Hospodářské noviny, 9. 7. 1999.

Djukanović: Jugoslávie neexistuje, Hospodářské noviny, 11. 7. 2000.

Obnova Balkánu je pro české firmy lákavá, Hospodářské noviny, 8. 9. 2000.

Jugoslávie, Hospodářské noviny, 6. 10. 2000.

Koštica má už moc plně v rukou, Hospodářské noviny, 9. 10. 2000.

Praha podporuje celistvost SRJ, Hospodářské noviny, 24. 10. 2000.

Česko-slovenská jednotka v Kosovu začne pracovat zkráje příštího roku, Hospodářské noviny, 10. 7. 2001.

Slovenská vláda schválila vytvoření česko-slovenské jednotky KFOR, Hospodářské noviny, 16. 8. 2001.

Vláda potvrdila účast v misi KFOR, Hospodářské noviny, 23. 8. 2001.

Rugova zvítězil, ale musí hledat koaličního partnera, Hospodářské noviny, 19. 11. 2001.

Provincie Kosovo má prezidenta i vládu, Hospodářské noviny, 05. 3. 2002.

První česko-slovenský prapor KFOR v Kosovu začal naplno pracovat, Hospodářské noviny, 3. 4. 2002.

Politika smíření mezi Srby a Albánci končí, Hospodářské noviny, 19. 3. 2004.

Čeští vojáci se ujali velení ve středním Kosovu, Hospodářské noviny, 1. 8. 2005.

Paroubek: V Kosovu by se měla oddělit etnika, Hospodářské noviny, 2. 12. 2005.

Kosovu chybí vůdce, Hospodářské noviny, 23. 1. 2006.

Vláda hledá svůj názor na budoucnost Kosova, Hospodářské noviny, 26. 1. 2006.

Začínají rozhovory o budoucnosti Kosova, Hospodářské noviny, 20. 2. 2006.

Černá Hora vyhlásila nezávislost, Hospodářské noviny, 5. 6. 2006.

Kosovo věří, že bude už brzy nezávislé, Hospodářské noviny, 23. 7. 2007.

Kosovský premiér hrozil nezávislostí, Hospodářské noviny, 23. 7. 2007.

Kosovo míří po volbách k nezávislosti, Hospodářské noviny, 19. 11. 2007.

V čele Srbska je proevropský Tadić, Hospodářské noviny, 4. 2. 2008.

Česko uzná samostatné Kosovo, Hospodářské noviny, 21. 3. 2008.

Vondra: Kosovo neposvětime za týden, Hospodářské noviny, 19. 2. 2008.

Nechtěně-chtěné Kosovo? Co nabízí našemu obchodu, Hospodářské noviny, 17. 4. 2008.

Vláda uznala nezávislé Kosovo, Hospodářské noviny, 22. 5. 2008.

Lidové noviny

Jen málo politiků má na zásah NATO jasný názor Lidové noviny, 26. 3. 1999.

Klaus: Za odsun Albánců může NATO, Lidové noviny, 8. 4. 1999.

Zeman sladil „kosovské“ noty s Klausem a Havlem, Lidové noviny, 14. 4. 1999.

ČSSD a ODS zablokovaly vyjádření plné podpory NATO, Lidové noviny, 15. 4. 1999.

Češi dali Kosovu již 13 miliard korun, Lidové noviny, 16. 4. 1999.

STEM: Odpůrců zásahu NATO v Jugoslávii přibývá, Lidové noviny, 17. 4. 1999.

Summit: Havel nabídl české vojáky pro Kosovo, Lidové noviny, 24. 4. 1999.

Politici mají k vyslání vojáků výhrady, Lidové noviny, 26. 4. 1999.

Budou Češi bojovat v Kosovu? Zeman říká: Nikdy!, Lidové noviny, 27. 4. 1999.

Schwarzenberg: Čeští politici nevyrostli v demokracii, Lidové noviny, 28. 4. 1999.

ODS oceňuje Kavanovu iniciativu, Havel návrh G 8, Lidové noviny, 15. 5. 1999.

Šedivý: Pozemní operace v Kosovu je reálná, Lidové noviny, 2. 6. 1999.

Sociální demokraté nesouhlasí s Havlovou cestou do Kosova, Lidové noviny, 22. 6. 1999.

Rugova: S Kosovem by mohl pomoci Havel, Lidové noviny, 15. 11. 2005.

Nezávislé Kosovo bude. Ale kdy?, Lidové noviny, 8. 12. 2007.

Thači: Kosovo bude nezávislé za několik dní, Lidové noviny, 25. 1. 2008.

Srbským prezidentem je Tadić, Lidové noviny, 4. 2. 2008.

Nezávislé Kosovo možná už 9. Února, Lidové noviny, 31. 1. 2008.

Kosovo vyhlásilo nezávislost, 17. 2. 2008 (http://www.lidovky.cz/kosovo-vyhlasilo-nezavislost-de6/ln_zahranici.asp?c=A080217_143018_ln_zahranici_fho).

Uznání? Nebudeme otálet, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

Srbská vláda končí, zlomilo ji Kosovo, 9. 3. 2008 (http://www.lidovky.cz/srbska-vlada-konci-zlomilo-ji-kosovo-dvb-/ln_zahranici.asp?c=A080309_103529_ln_zahranici_svo).

Češi brzy uznají Kosovo, Lidové noviny, 22. 3. 2008.

Vláda Kosovo uzná, Klausovi nezávislost vadí, Lidové noviny, 18. 2. 2008.

Co platí na Srbsko, Lidové noviny, 13. 5. 2008.

Česko uznalo Kosovo, vyšle diplomaty, Lidové noviny, 22. 5. 2008.

Klaus kritizuje vládu za uznání Kosova, Lidové noviny, 23. 5. 2008.

Klaus přijal odvolaného velvyslance, 23. 5. 2008 (http://www.lidovky.cz/klaus-prijal-odvolaneho-velvyslance-dvh-/ln_domov.asp?c=A080523_080931_ln_domov_nev).

Česko otevřelo ambasádu v Kosovu, 19. 7. 2008 (http://www.lidovky.cz/cesko-otevrela-ambasadu-v-kosovu-d46-/ln_zahranici.asp?c=A080719_184638_ln_zahranici_nev).

Urychlíme cestu Kosova do EU, Lidové noviny, 23. 8. 2008.

Mladá fronta Dnes

Hranici loni přešel rekordní počet běženců, Mladá fronta Dnes, 16. 1. 1999.

Ministři doufají v obnovu jednání, Mladá fronta Dnes, 25. 3. 1999.

Čeští politici akci jasně nepodpořili, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999.

Řekli o zásahu, Mladá fronta Dnes, 26. 3. 1999.

O souhlasu rozhodl Kavan se Zemanem, Mladá fronta Dnes, 30. 3. 1999.

Poslanci ODS kritizují stanovisko grémia, Mladá fronta Dnes, 7. 4. 1999.

Vláda chce na humanitární pomoc poskytnout jednu miliardu korun, Mladá fronta Dnes, 12. 4. 1999.

Parlament plně nepodpořil akce Severoatlantické aliance, Mladá fronta Dnes, 15. 4. 1999.

Senát a sněmovna požehnaly postoji vlády k NATO, Mladá fronta Dnes, 22. 4. 1999.

Kavan: Nemáme potíže s Kosovem, Mladá fronta Dnes, 26. 4. 1999.

Prezident Havel a vláda si opět nerozumějí ohledně Kosova, Mladá fronta Dnes, 28. 4. 1999.

Česko-řecký plán zatím přes G8 neprošel, Mladá fronta Dnes, 18. 5. 1999.

Kavan lobboval v Soulu kvůli obchodu a Kosovu, Mladá fronta Dnes, 20. 5. 1999.

Česko-řecký plán je měkčí k Srbům, Mladá fronta Dnes, 24. 5. 1999.

Aliance o česko-řeckém návrhu raději nemluví, Mladá fronta Dnes, 26. 5. 1999.

Jak jsem se styděl, nazval prezident svůj text, Mladá fronta Dnes, 24. 5. 2008.

Právo

Karel Schwarzenberg: My, diplomati, si stejně jako lehké děvy partnery nevybíráme, Právo, 19. 4. 2008.

Vláda uznala Kosovo bez lidovců, Právo, 22. 5. 2008.

Klaus demonstrativně pozval na Hrad srbského ambasadora, Právo, 24. 5. 2008.

Týden

Generální usnesení, Týden, 29. 3. 1999.

O nás bez nás, Týden, 21. 6. 1999.

Názory politiků k naší účasti na poválečné obnově, Týden, 21. 6. 1999.

Doplňkové zdroje

„Trojka“ předložila OSN zprávu, v níž shrnuje jednání o Kosovu
(<http://www.ct24.cz/svet/651-trojka-predlozila-osn-zpravu-v-niz-shrnuje-jednani-o-kosovu/>).

Klaus: Nezávislost Kosova může mít bezprecedentní důsledky
(http://www.ceskenoviny.cz/domov/index_view.php?id=297371).

On-line texty

Tesař, F. (2005): *Otázka řešení statusu Kosova*, on-line text
(<http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=21257>).

Webové stránky

Countries that have recognized or Announced the recognition of Republic of Kosova
(<http://www.kosovothanksyou.com/>).

BussinesInfo.cz (www.businessinfo.cz/cz).

- *Uznání nezávislosti Kosova. Konec českého byznysu v Srbsku?*
(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/kosovo/uznani-kosova-cesky-byznys-v-srbsku/1001749/49507/>).
- *Perspektivy české spolupráce na západním Balkánu*
(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/statni-podpora-exportu/ceska-spoluprace-zapadni-balkan/1000485/48651/>).